

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ -- БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фах 702);
Претседник Савеза Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25.
Уређује Уређивачки одбор.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25.

Лист излази око половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фах бр. 702, а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 102-95603291.

Све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се тиче листа слати на адресу:
Александар Ј. Петровић, Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

За наредни број листа рукописе треба послати најдаље до 20. септембра.

САДРЖАЈ:

	Страна
1) СЛОВЕНАЧКА КОРУШКА — — — — —	21
2) Бор. Ст. Мрђа: ОМЛАДИНСКЕ ТЕМАТСКЕ ЗБИРКЕ — — — — —	24
3) Ал. Ј. Петровић: СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ — — — — —	25
4) Е. Архангељски: СИСТЕМИ И ТИПОВИ АВИОНА НА МАРКАМА — — — — —	27
5) Ал. Ј. Петровић: ОСАМДЕСЕТОГОДИШЊИЦА ПОШТАНСКЕ КАРТЕ — — — — —	30
6) Т. Д.: ФИЛАТЕЛИСТИЧКЕ МИСЛИ — — — — —	31
7) Ц. С.: НОВИ КАТАЛОЗИ — — — — —	32
8) Б. М.: ПИЈАНЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ — — — — —	34
9) НАШЕ МАРКЕ — — — — —	35
10) НАШЕ ЦЕЛИНЕ — — — — —	37
11) НОВИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — —	38
12) НОВЕ МАРКЕ — — — — —	38
13) ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА — — — — —	42
14) ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА — — — — —	42
15) ПОШТАНСКЕ ВЕСТИ — — — — —	44
16) Драг. М. Раичевић: КРАТАК ПРЕГЛЕД СВИХ ИЗДАЊА МАРАКА ФНРЈ — — — — —	45
17) РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА — — — — —	48

ЦЕНА ОВОГ БРОЈА 15 ДИН.

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Словеначка Корушка

Никада нам неће бити доста говора и писања о нашој браћи у Јужној Корушкој и о њиховој злој судбини, која их прати вековима. Југословенски народи насељени на тлу, на коме се укрштају путеви грамзљивих освајача, они су вековима проливали крв не само за своју слободу, већ и за одбрану народа, који би дошли на ред, кад они падну. Док су се Срби борили са Турцима и Бугарима и својим грудима стварали бедем за одбрану хришћанства, односно западних народа, док су се Хрвати борили с Мађарима и супротстављали њиховом продирању ка Јадрану, дотле су се Словенци борили и боре се и данас противу германског продирања на Исток. Империјалисте и дивљачке хорде азијата и полуазијата крчиле су себи путеве преко крвавих бедема од југословенских лешева. Нестало је Анта и др. подунавских Словена на северо-истоку Балкана; нестало је панонских Словена, а ево сада се стварају услови и у Јужној Корушкој од стране „пријатеља“ и непријатеља, да нестане и Корушких Словенаца.

Није то нека незнатна групаца, издвојена од својих сународника, неко изоловано острвце у германском мору. Није то народ у коме су умртвљени национални осећаји. Он је кроз векове давао видне доказе о себи; борио се и речју и пером и мачем за своју слободу.

Није то било непознато ни непријатељима ни пријатељима, с којима су, руку под руку, проливали и у последњем рату крв за слободу и самоопредељење.

А ето то што су заборавили после свршеног рата наши велики пријатељи, југословенски народи ће понављати, докле год се учињена неправда не исправи.

Поред многих других, и ми, филателисте ћемо овде да изнесемо шта је писао један значајан аустриски филателистички писац, инж. Edwin Müller у својим делима „Sprachenstreit und Poststempel im alten Oesterreich-Ungarn“ и „Die

Post während der Kämpfe und der Volksabstimmung in Kärnten 1918 bis 1920“.

До друге половине прошлога столећа Аустрија је била централистичка држава. Немачки језик био је државни службени језик; други језици нису били признавани у службеним одношајима; у најбољем случају само су трпљени у подређеним стварима. У Аустрији је било, сем немачког, још седам, доцније признатих, језика: чески, пољски, русински, румунски, словеначки, српско-хрватски (илирски) и италијански. Немачки језик био је једини језик само у Доњој и Горњој Аустрији и Салцбургу, главни језик у Северној Штајерској, Северној Корушкој и Северном Тиролу, у граничним областима Чешке, Моравске и Шлезије, а у осталим областима био је у употреби само по већим или мањим језичним острвима и, нарочито, по већим градовима, насељеним досељеницима из немачких крајева. Словеначки, који нас овом приликом интересује, био је главни језик у Јужној Штајерској, Јужној Корушкој, Крањској и у Истри у Словеначком Приморју.

Око половине прошлога столећа почеле су се јаче испољавати тежње појединих народа за признањем употребе њихових језика. Чеси, Пољаци, Мађари, Хрвати, Словенци и Срби водили су од тада озбиљну борбу за испуњење ових својих жеља. Постојала је нада да ће револуција од 1848 г. свима овим народима донети испуњење њихових жеља. Али, по угушењу овог устанка, све наде пропадаше и стара централистичка власт би понова уведена у пуној строгости. Овако стање је трајало до 1866 г., од када, изгубљеним ратом против Пруске, поче да се припрема терен за остварење тежња појединих народа у Аустрији. У 1867 г. створено је тзв. поравнање са Мађарском, која по њему доби самостално државно стање, али 1868 г. дође Хрватска и Славонија, а 1871 и Војна Граница под Мађарску.

Велики успех Мађара у њиховим тежњама за језичном независношћу подстрекао је и друге народе на јаче настојање за испуњењем њихових жеља. У 1868 г. беху већ учињени први кораци ка изједначењу права употребе разних језика; али тек 1871 г. Хоенвартово министарство издаде језикословну уредбу, која је свима народима осигуравала право на изједначење у употреби језика. Неко време после тога ова језикословна уредба делимично беше повучена. Али, потоња министарства одобравала су, према потреби и својим рачунима, час једној, час другој народности мања или већа права у погледу употребе њихових језика у званичним пословима.

Природно је да је та језична борба, којом је био прожет цео политички живот Аустро-Угарске, имала свога одраза и у поштанској служби.

Код аустријских марака нема ни трага од језичне борбе, али на поштанским целинама има их већ у знатној мери. И код целина до 1871 г. били су израђивани натписи само на немачком језику. У 1871 години издате су целине са двојезичним натписима: немачко-чешким, немачко-пољским, немачко-русинским, немачко-словеначким и немачко-италијанским; 1872 г. још и са немачко-илирским (српско-хрватским), а 1876 г. са немачко-румунским. — У 1900 г. биле су издате тројезичне целине: немачко-пољско-русинске, немачко-румунско-русинске и немачко-илирско-италијанске, а повучене: немачко-русинске, немачко-румунске и немачко-илирске. — За време првог светског рата биле су издате осмојезичне војничке поштанске карте; међу употребљеним језицима био је и словеначки.

Али ни ове целине не дају довољно јасну слику оне велике борбе за изједначење права употребе народних језика. Она долази до видног изражаја нарочито на поштанским жиговима за поништавање марака. И код жигова, као и у политичком животу Аустрије, 1871 година била је прекретница. До те године, пошто је службени језик био немачки, и на жиговима, са малим изузетком, израђивани су натписи — имена места на немачком језику. Да оставимо сада на страну све друге (чешке, пољске, српске, хрватске и др.), па да говоримо само о словеначким жиговима!

Пре 1871 г. у словеначким крајевима употребљавани су скоро искључиво жигови са немачким именима места. Било је само неколико изузетака: 1) са чисто словеначким натписом жиг поште SENOŽEČ; 2) са именом места на немачком, али са словом TSCH замењеним са Č у жигу

места Радече, чије је име на немачком RATSCHACH, а на жигу био је натпис RAČACH; 3) сем тога и за време аустријске владавине употребљавани су жигови заостали од Француза, који су од словеначко-хрватских покрајина били створили Наполеонову „Илирију“ и за њене поште били израдили нарочите жигове.

Као последица уредбе о употреби народних језика од 1871 г. биле су објављене и наредбе о употреби народних језика и у поштанској служби. У априлу исте године било је наређено да се у знатнијим местима, код којих се народно име знатно разликовало од немачког, стави и име које народ дотичног места на свом језику употребљава. У новембру исте године било је наређено да се код пошта, које се буду од тада отварале, стављају на жиговима имена места на немачком и на језику народа, који је у томе месту у већини. И у словеначким крајевима, са нешто закашњења, јављају се двојезични жигови код многих поштанских установа. Али што је за нас најважније и што служи као доказ да су крајеви Јужне Корушке, словеначки, то су двојезични жигови употребљавани баш у тим крајевима, далеко иза наше границе, као што се види на овој карти. Из тога се види да је чак и стара хабзбурговска Аустрија признавала у тим крајевима словеначку већину, па на основу тога и право употребе словеначког језика у свим службеним пословима, па и у поштама.

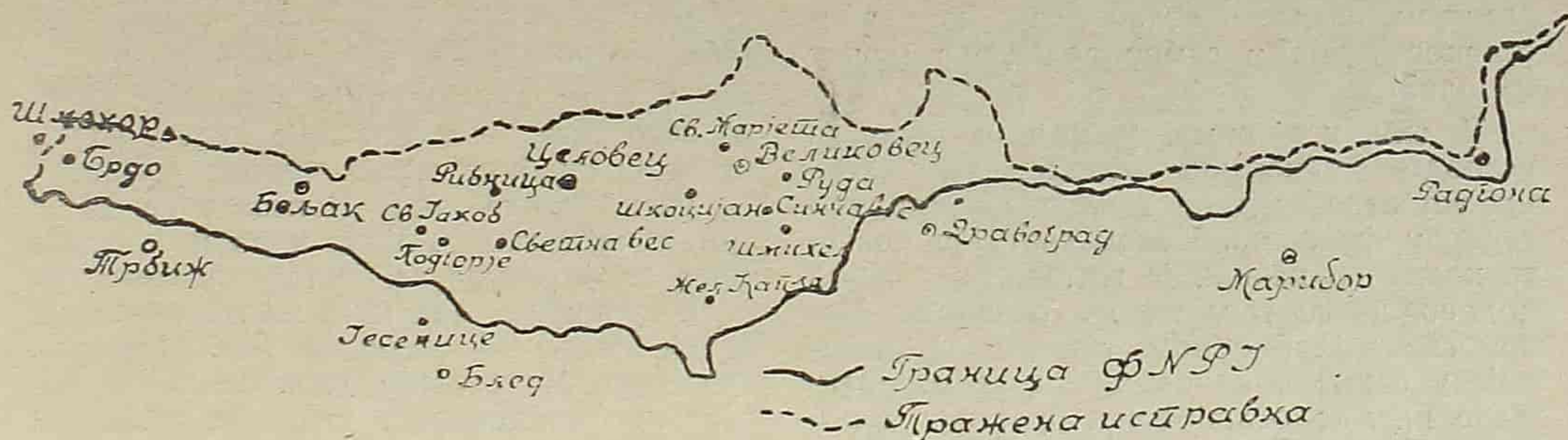
Поштански жигови, који су пре првог светског рата имали натписе — имена места на немачком и словеначком језику, употребљавани су, између осталих, у овим поштама, које су остале иза садање наше границе:

EGG BEI HERMAGOR / BRDO PRI
ŠMONHORJU
KÜHNSDORF / SINČAVES
MARIA ELEND / PODGORJE V ROŽU
REIFNITZ AM WÖRTHERSEE / RIBNICA
RUDEN / RUDA
ST. JAKOV IM OBERROSENTHALE
/ SV. JAKOV V ROŽU
ST. KANZIAN IM JAUNTHALE / ŠKO-
CIJAN V JUNSKI DOLINI
ST. MARGARETHEN IM ROSENTHALE /
SV. MARJETA V ROŽNI DOLINI
ST. MIHAEL BEI BLEIBURG / ŠMIHEL
PRI PLIBERKU
WEIZELSDORF IM ROSENTHALE /
SVETNA VES V ROŽNI DOLINI

Од наведених жигова нарочито је интересантан жиг поште Синчавес, на коме је ваљда први знак искаљивања германског беса против Словенаца. На ње-

му је за време рата радиран словеначки натпис, али је радирање извршено непотпуно, те се код чистих отисака од тога жига могао још прочитати словеначки натпис. Дакле, остао је траг срцбе и обести аустријских Немаца као доказ како су поштована права других народности у Аустрији (за време рата), у овом случају о Јужној Корушкој, где су Немци били у мањини.

вот и у републици Аустрији и скупо плативши велике грешке оних заблуделих Словенаца, који су, под притиском ватиканских слугу и поводећи се за лажним обећањима да ће у републици Аустрији наћи боље прилике за живот него у заједници са осталом браћом у Југославији, гласали за Аустрију, — похрлило у борбу части за право на слободан живот, пролило потоке крви и, улажући крајње на-

Код поштанских агенција (набиралница, сабиралишта) још је чешћа била употреба двојезичних жигова, што је сасвим природно било, јер је из градова и већих места словенски живаљ био потискиван од досељених Немаца, а по селима и мањим насељима био је компактнији.

Инж. Милер наводи да је 1920 године у плебисцитној зони А било 22.800 Немаца и 49.600 Словенаца; да је право гласа имало 39.291 лице, а да је гласало за Аустрију 22.025, а за Југославију 15.279; и закључује да је један велики део корушких Словенаца дао свој глас за Аустрију.

Ето и ови подаци из дела Аустријанца Милера указују на истинско, право стање народа у Јужној Корушкој!

Да није било неправедно удешено — повучене границе плебисцитне зоне и других неправилности и разних махинација Италије и других тадањих великих сила и Ватикана, вечитог аустријског пријатеља, а недовољне активности тадањих водећих кругова у Југославији, плебисцит би свакако испао друкчије и корисније по Словенце.

Али ни после силних погањања пре и за време првог светског рата словеначки народ није малаксао у борби за своја народносна права; није му убио вољу на свој живот ни резултат гласања у плебисцитној зони А 20 октобра 1920, па ни она силна прогањања у републици Аустрији и за владе Хитлера и његових приврженика у Аустрији, већ је за време другог светског рата, — искусивши несрећан жи-

поре за постигнуће постављених циљева помагао у борби против фашизма и оних, који му данас, горе него стара Аустрија, идући под руку с повампирираним хитлеровцима, забрањују употребу свога језика, збора и договора и изјаве жеља за присаједињењем слободне братској Југославији.

А како им је тамо било?! „Сами Немци признавали су да су се у време аустријске републике прилике за Корушке Словенце, у поређењу са стањем пре 1914 године, још далеко погоршале, нарочито путем економског угњетавања и основних школа.“ А у лето 1942 године немачке повереник за мањине у Корушкој, Мајер-Кајбиш казао је: „Ко још даље говори словеначким језиком, тај се свесно сматра припадником словеначког народа и с тиме и Словенства. Употреби словеначког језика треба једанпут учинити крај и то и у приватном разговору. На територији северно од Караванки мора да се говори немачки, и то треба постићи свима средствима. За Словенце у Корушкој нема више места.“

Нису били довољни потоци проливане крви овога у сред Европе поробљеног народа у борби против фашизма и германског и италијанског империјализма, није била довољна његова слободна реч, нису биле довољне јавно исказане претње фашистичких господара; прешло се преко свега тога, и Корушки Словенци остадоше и даље аустријски робови. Остало га и представници великог и силног демократског СССР, који су били, као носиоци идеје народног самоопредељења,

дужни, доследни својим идејама, да извојују словеначком народу у Јужној Корушкој заслужена права. А сада, кад се подиже глас правде са свих страна и указује на неправду причињену овом народу, информбировци сваљују кривицу на Југославију.

Зар се може поклонити вера таквом тврђењу?! Зар је мала Југославија могла да спречи силну Русију у остваривању једне од њених главних смерница у последњем рату — ослобођења из фашистичког јарма и самоопредељење једног народа?!

У тим крајевима, у којима вапи за слободом словеначки народ, влада германска авангарда — Аустрија са крутим терором фашизма. Целом свету је познато колико и каквих је жртва овај народ поднео, да се тога терора ослободи. Целом свету је био познат и став Југославије у свима приликама, кад се расправљало питање ослобођења братског народа у Јужној Корушкој! То је све било

познато и представницима СССР — и још више, јер су у њих полагане највеће наде, па се њима највише и обраћало. Они су били ти који су све знали, они су били дужни да суде по правди и према потребама и жељама тога народа у ропству, — они су и пресудили.

Па у чему је онда кривица Југославије? Да ли је она добила какву накнаду? Да ли је добила бар какво обећање, па јој се после то изврнуло? Не, она се увек борила за правду и за друге народе, па и за своју рођену поробљену браћу, — али у овом случају није победила правда него сила, — а сила није била у њеној руци. О судбини малих народа решавале су увек велике силе. Показало се да је тај случај и данас. Мали народи, и поред свих својих заслуга, остају монета за поткусуивање. Али ипак малим народима остаје једно — слободна реч. И ми из слободне Југославије увек ћемо дизати глас против неправде учињене у Паризу нашој браћи у Јужној Корушкој.

Бор. Ст. Мрђа

ОМЛАДИНСКЕ ТЕМАТСКЕ ЗБИРКЕ

Скупљање марака целог света постаје све ређа појава. Такво је скупљање данас и за старе, дугогодишње филателисте преопширно подручје, а за омладинце, у њиховој почетничкој фази, недостижно је, а није више ни препоручљиво. За почетнике, без потребног филателистичког искуства и познавања како самог спорта тако и марака као објеката тог спорта, скупљање марака целог света претставља један мучан, тежак и несистематски посао, гомилање разних марака у увек непотпуну и несређену збирку и, коначно, губљење сваке оријентације у непрегледном филателистичком океану приступачних и неприступачних марака. Када је реч о таквом скупљању у вези са почетником, онда се ту ради, у главном, о маркама са лепим и интересантним сликама егзотичних животиња, биљака, људских раса и далеких крајева, али сличице без неке озбиљне вредности, и филателистичке и материјалне, сем интересантног и за почетника примамљивог цртежа. То је, скоро без изузетка, почетак сваког почетника, нарочито младог дечака, јер та врста марака тада највише одговара дечијој машти, посматрању ствари, дечијем схватању и интересовању. Реткост марке, њена филателистичка и материјална вред-

ност, па и неки озбиљнији поучни значај, не играју тада још никакву важнију улогу док су важни интересантни цртежи већ поменутих далеких и непознатих земаља и њихове флоре и фауне. Све је то, у тој почетничкој фази, сасвим разумљиво, а има и један опширнији значај за стицање бар неког површног знања о ономе о чему марке говоре кроз своје цртеже.

Међутим, и та почетничка фаза има свој крај. Почетник улази у другу, озбиљнију фазу, у којој већ схвата немогућност скупљања целог света, као и малу вредност, велику непотпуност и упадљиву несређеност своје збирке. Он тада већ не зна шта ће с тим својим маркама, које претстављају несређену збирку интересантних сличица, али уједно и најјевтинији филателистички материјал, до кога је он, као дечак, једино и могао доћи. Такав материјал скоро не долази више у обзир ни за размену са мало озбиљнијим скупљачем, а осећа се потреба да се отстрани и замени за оно, што је тада постало предмет већ озбиљнијег интересовања. На тој, за њега тежој прекретници, он се ипак, можда са много жаљења, опрашта од својих драгих сли-

чица и напушта своју светску збирку. То се дешава бар у већини случајева.

Речено је већ, да и такав почетак има свој значај; сваки филателиста тако почиње, а у колико више улази у филателију и у колико све више и више постаје прави филателиста, он сам почиње да сужава то преопширно подручје и обично, поред генералног скупљача неког континента, или групе држава, одлучује се и за неку тематску збирку. Најпопуларнија од таквих збирки је збирка авионских марака, па се најчешће и почиње са авионском тематском збирком. Али, за ђака почетника то ипак није најбоље изабрана тематска збирка.

Филателија, између осталог, има и свој педагошки, поучни и васпитни значај и почетницима у ђачком добу треба да послужи као допуна, па чак и уџбеник за лакше савлађивање, боље разумевање и брже схватање појединих школских предмета. У тим почетничким, и филателистичким и школским данима, филателија се нарочито истиче као врло погодан и користан допунски уџбеник из географије, историје, природописа, књижевности и других ђачких, школских предмета. Да би филателија што боље и потпуније одговорила свом задатку допунског уџбеника, потребно је у том смислу и подесити занимање са филателијом тако, да један занимљиви спорт буде уједно и спорт, који учи.

Генерална збирка врши свој утицај на ђака филателисту, али општије, истовремено у неколико праваца, тако да не даје темељито знање по једној грани, једном ђачком предмету. Да би се од филателије и то постигло и у том смислу филателија што више искористила, потребно је прибећи тематској збирци, која ће о-

брађивати само један предмет, а не више њих истовремено. Примера ради поменимо географску тематску збирку, у коју ђак филателиста слаже само оне марке, чији цртеж претставља географску карту неке земље. Таквих марака данас има доста и са њима је обухваћен скоро цео свет. Слажући непрестано и прегледајући своје марке са географским картама, дечаку се за увек урезује у памет не само име државе, континент на коме се она налази, него чак и њен географски облик, а учећи успоредо у школи и остале детаље дотичне земље, чије мапе сваки дан гледа на својим маркама, он стиче једно солидно и темељито знање из тог предмета. Исти је случај посебно са историском, зоолошком, ботаничком тематском збирком, која обрађује књижевност и уметност, па збирком математичара и физичара, дакле са свим оним тематским збиркама, које имају тесне везе са школским предметима, које ђак у то време учи.

За стручне школе збирке грађевина, мостова, железница, бродова и сл. такође пружају могућност широке примене филателије као помоћног и допунског уџбеника.

Коначно, за ђака почетника корисније је скупљање и неколико тематских збирки истовремено, које имају везе са предметима, које он тада учи, него једне популарније, богатије и скупоценије, која је ван тадањег школског делокруга. И још нешто. Тематске збирке редовно обухватају цео свет тако да увек задовоље и ону дечачку знатижељу и маштања о далеким крајевима и непознатим земљама, о њиховим становницима, њиховом животињском и биљном царству. Тим је већ надокнађена напуштена збирка целога света, која је у првој, почетничкој фази привукла пажњу дечака на себе.

Ал. Ј. Петровић

Светски поштански савез

— Прослава његове 75-годишњице —

У мају ове године прослањена је у Берну у Швајцарској 75-годишњица постојања Светског Поштанског Савеза.

Светски Поштански Савез је једна од најзначајнијих творевина културног света; тако рећи први корак ка стварном зближавању народа. Писма везују човека са човеком; поште преносе сва писана дела између људи и народа; Светски По-

штански Савез, везујући државе и народе, све више ствара и утврђује међусобно поверење и зближавање међу народима.

Колосалан успех и велике користи од рада Светског Поштанског Савеза били су оправдан разлог за прославу овог значајног догађаја у целој свету. Нижу се издања за издањима марака, све лепших

и лепших, којима се за вечита времена обележава прослава 75-годишњице Савеза. У том свакако неће изостати ниједна држава, ниједна поштанска управа. Па и наше Министарство пошта обележило је тај значајан датум издањем једне серије од три марке, које ће ући у тематске збирке филателиста са добрим успехом.

Ово је згодна прилика да упознамо наше читаоце са постанком и историјом ове важне установе.

Много раније него што је установљен Светски Поштански Савез јављала се идеја о такој једној творевини, јер су тешкоће у поштанском саобраћају међу државама биле тако велике и несносне, да су се људима наметале мисли за њихово отклањање. Још 1811 године немачки списатељ Klüber био је објавио идеју о стварању „једне светске поштанске установе“. Али част идеалног очинства несумњиво припада данском поштару **Јозефу Михаелсену**, који је, као чиновник у данској генералној дирекцији пошта, предложио својој влади нову замисао о укидању транзитног порта и оснивању светског поштанског савеза за увођење јединственог светског порта. Данска влада не само да одби тада практично изведење Михаелсенове замисли, већ га као незгодног човека уклони из генералне дирекције и премести за поштара у мало место Flo-gelse. Огорчен због овога он се после три године једа и мучења повуче из службе.

После кратког времена после тога, 1863 године, би, на подстицај генералног управника пошта С. А. Д. Blairs-а, сазвата једна међународна конференција у Паризу, на коју се беху стекли претставници 17 поштанских управа из Европе и Америке. Ванредно приметна поштанска служба у међународном саобраћају и уједначење поштанских такса били су главни предмети разговора на томе састанку; али се не дође ни до каквог успешног резултата. Међутим су људи од посла, које је тиштало тешко стање у ме-

ђународном поштанском саобраћају, дошли у ближи додир, упознали се, измењали мисли и увидели да је то општа невоља и да су саме прилике припремиле терен, на коме ће ова за све народе корисна идеја о стварању једне међународне поштанске организације уродити лепим плодом.

Претставник Пруске, Хајнрих фон Стефан није ни тренутка застао, он је даље наставио рад на великом плану и 1868

године објави га у листу Postamtsblatt des Norddeutschen Bundes“. И ма да је ствар сада озбиљно била узета у проучавање, немачко-француски рат га прекиде за дуже време.

1 септембра 1873 швајцарско савезно веће упуту разним државама позиве са предлогом за један међународни конгрес за проучавање овога питања, али се исти могао састати тек после годину дана, — по молби и предлогу Русије, да јој се остави времена да прикупи податке о успеху неких баш у то време склопљених споразума о поштанској служби са неким страним поштанским управама.

15 септембра 1874 састаде се први конгрес у Берну. На њему су се били састали претставници 22 земље, међу којима су сем европских земаља били и претставници САД и Египта. Од земаља, које су у саставу данашње ФНРЈ, биле су заступљене Србија и Аустро-Угарска; Црна Гора није била на томе конгресу заступљена (у њој је био уведен редован поштански саобраћај 1873 године), али је одмах после конгреса приступила Светском Поштанском Савезу.

И, као што је свет и очекивао, резултати рада овог конгреса били су од капиталне важности. На томе конгресу је фон Стефан, као неуморан борац за остварење Светског Поштанског Савеза, неуморно радио: он је предложио нацрт прве светске поштанске конвенције, која је, после марљивог проучавања, у октобру 1874 године и прихваћена. Тај споразум је ступио на снагу 1 јула 1875 године.

Најважнији постигнути успех је био стварање јединствене поштанске територије у свету за међусобну размену писама, у коју су спадале све потписнице споразума, а на којој је била упрошћена размена поштанских објеката (писама, карата, штампаних ствари) и одређена јединствена поштанска такса за њих за све чланице Савеза. Тим споразумом прокламована је и слобода преноса поштанских пошиљака преко целокупне територије савезних чланица и отстрањен дотадањи начин деобе поштарине на поштанске управе, које су имале удела у транспорту.

По првом споразуму основан је и Међународни поштански биро у Берну.

После овога је тек данска влада видела како је значајан предлог одбацила и како је неправедно и тешко увређен увиђавни и заслужни Михаелсен и, да заглади учињену му неправду, подари му почасну пензију.

Други конгрес одржан је у Паризу 1878 године. Тада је већ било претставника 32 државе. На њему беху отклоњене неке тешкоће у саобраћају пошиљака, поштанских упутница и др.

Трећи конгрес одржан је 1885 године у Лисабону. На њему се расправљало о телеграфском отправљању новчаних упутница, о поштанским налозима и о хитним пошиљкама.

На четвртом конгресу у Бечу 1891 г. занимало се разменом поштанских карата с одговором и пошиљака огледа (мустара); примљено је отправљање препоручених пошиљака оптерећених повуком; затим се расправљало о саобраћају поштанских упутница и пакета, о претплати на новине и др.; закључено је издавање светског лексикона са именима свих пошта на земаљској кугли.

1897 године састао се пети конгрес у Вашингтону, а 1906 године шести кон-

грес у Риму. На њему је повећана најмања тежина писма од 15 на 20 грама; усвојено је ослобођење од поштарине за ратне заробљенике и за обавештајне биро-е за ратне заробљенике.

1897 године умро је највреднији радник на остварењу Светског Поштанског Савеза Хајнрих фон Стефан (рођен 1831 године).

1908 године умро је и Михаелсен у 82 години старости. Данска влада поставила је његову мермерну бисту у националном музеју у Копенхагену.

Идући, седми конгрес требало је да се одржи у Мадриду 1913 године, али се, због ратних прилика, одржао тек 1920 године.

1924 године одржан је осми конгрес у Штокхолму.

Девети конгрес одржан је у Лондону 1929 године; десети у Каиру 1934 године; једанаести у Буенос-Аиресу 1939 године и последњи, дванаести у Паризу 1947 године.

На овом конгресу у Паризу донесена је одлука о прослави 75-годишњице постојања Светског Поштанског Савеза, поред осталог, и издавањем пригодних марака од стране свих чланица Савеза.

Многобројна лепа издања ових пригодних марака доказ су колико се цени важност Савеза за културни и друштвени напредак народа.

За наше чланове, нарочито омладинце врло лепа и корисна ће бити тематска збирка о Светском Поштанском Савезу, у коју треба да буду унесене у првом реду марке у вези са прославом 25-, 50- и 75-годишњице Савеза и издате у спомен одржања конгреса Светског Поштанског Савеза у појединим местима, а затим спомен-издања о прославама поштанских установа разних држава.

E. Arhangeljski.

Sistemi i tipovi aviona na markama

Moj članak pod naslovom „Sistem i tipovi aviona na markama vazdušne pošte i na običnim“ bio je otštampan u časopisu „JUGOSLOVENSKI FILATELISTA“ br. 2 i 4 za 1941 godinu i to samo prva polovina a pošto je usled nastalog rata u aprilu 1941 god. taj časopis prestao da izlazi, moj članak nije bio završen. U njemu je bilo opisano 76 sistema aviona u 150 država; sada sam ponovo napisao taj članak s 103 sistema u 240 država.

Ozbiljnom aerofilatelisti potrebno je da raspoznaje na markama jedan sistem aviona od drugoga; tada bi sabiranje maraka vazdušne pošte išlo paralelno sa izučavanjem novih sistema aviona i sa njihovim razlikovanjem. Ponekad na nekim serijama vazdušne pošte pretstavljani su različni sistemi aviona: monoplani, biplani, amfibije, hidroplani, avioni na skijama, avioni na saonicama itd., npr. Estonija 1924-25, Rusija:

1935 (Čeljuskinci), 1937 razni sistemi, 1945 razni bombarderi itd.

Napominjem ovde opći položaj za sisteme aviona.

Grupa letećih aparata težih od vazduha deli se na: a) avione, b) hidroplane, c) amfibije, d) avione na skijama, e) avione na saonicama, f) autožiro.

Aviona i hidroplana ima različitih sistema i naziva, koji se iz dana u dan usavršavaju po obliku i po brzini, te predstavljaju najbrže tipove vazdušnog prometnog sredstva. Njihovi su nazivi: a) aeroplani — za spuštanje na zemlju; b) hidroplani — za spuštanje na vodu; imaju čamce pod krilima; c) amfibije za spuštanje na zemlju i na vodu; točkovi su pritegnuti po bokovima i pri spuštanju na zemlju izba-

cuju se automatski polugama; d) avioni na skijama — služe za spuštanje na sneg; e) avioni na saonicama — za spuštanje na led; f) autožiro — podiže se s mesta okomito u vazduh bez skoka u prostor po zemlji, a spušta se lako na svako malo parče zemlje i na krov kuće (upotrebljava se u znatnim razmerama na poštama u SAD).

Avioni se, osim toga, dele na: I. monoplane — sa jednim parom krila; II. biplane — sa dva para krila; III. triplane — sa tri para krila (poluzvanične marke vazd. pošte Italije); sem toga, imaju motora od 1 do 8 različitih sistema i jačine.

NAPOMENE: Brojevi po Yvert-ovom katalogu; * označava marke sa pretiskom siluete aeroplana; V. P. = vazдушna pošta; u zagradama ime države sopstvenice tipa.

SISTEM I TIPOVI AEROPLANA

MONOPLANI

A. Aeroplani

1. A. N. B.O. — 4 (Litva):
Litva 1933. V. P. Br. 61-75.
2. A. N. T. — 2 bombarderi (Rusija):
Rusija 1945-6. V. P. Br. 85 (sl. 1).
3. A. N. T. — 6 (Rusija):
Rusija 1935. V. P. Br. 51 — na skijama (sl. 2).
Rusija 1937. Br. 62.

6. A. N. T. — 20 (Rusija):
Rusija 1937. V. P. Br. 65.
7. Armstrong-Witworth »Atalanta« (Vel. Britanija):
Egipat 1933. Br. 150, 151.
Mozambik Komp. 1935. V. P. Br. 1-25 (sl. 5).
8. Avro-Lancaster bombarder (Vel. Britanija):
Novi Zeland 1946. Br. 276.

Сл. 1

Сл. 2

Сл. 3

4. A. N. T. — 9 (Rusija):
Rusija 1934. V. P. Br. 41—45 (sl. 3):
Rusija 1935. V. P. Br. 54 — na skijama.
Rusija 1937. V. P. Br. 61.
Tanu-Tuva 1934. V. P. Br. 3, 5, 9 — na skijama. Tanu-Tuva 1936. V. P. Br. 16-18 na skijama.
5. A. N. T. — 14 (Rusija):
Rusija 1937. V. P. Br. 66 (sl. 4):

9. Avro-York (Vel. Britanija):
Čehoslovačka 1946. V. P. Br. 22, 24.
Novi Zeland 1946. Br. 251.
10. Bleriot — 9 (Francuska):
Belg. Kongo 1920. V. P. Br.: 1—4 (sl. 6).
Francuska 1934. V. P. Br. 7.
Latvija 1932. V. P. Br. 20.
Norveška 1944. Br. 260.
*Aleuiti 1925-30. V. P. Br. 9-21.

- *Španija 1932. Barcelona Br. 13a.
 *Francuska 1927. V. P. Br. 1—2.
 *Vel. Liban 1926-30. V. P. Br. 9—38.
 *Monako 1933 V. P. Br. 1.
 *Sirija 1926-30. V. P. Br. 30-43.
 *Tunis 1927-30. V. P. Br. 3-12.
11. *Boeing-Stratocruiser* (SAD):
 SAD 1947. V. P. Br. 35.
12. *Bristol* (Vel. Britanija):
 Španija 1929. V. P. Br. 31—36.
 Španija 1930. V. P. Br. 50—55.
13. *B. T.* (Rusija):
 Rusija 1937. V. P. Br. 64.
14. *Catalina* (SAD):
 Island 1948. V. P. Br. 22, 25.
15. *Caudron-Simoun* (Francuska):
 Francuska 1936. V. P. Br. 8—16 (sl. 7).
16. *Douglas D. C. 2* (SAD):
 Japan 1937. Br. 243—245.
- Peru 1936. V. P. Br. 26, 44 (sl. 8).
 Salvador 1937. V. P. Br. 49—56.
 Salvador 1939. V. P. Br. 61—63.
 Salvador 1940. V. P. Br. 66, 67.
 Venecuela 1938-9. V. P. Br. 79—96,
 102—113.
 Venecuela 1940. V. P. Br. 131—136.
 Venecuela 1940-44. V. P. Br. 150—157.
17. *Douglas D. C. 3* (SAD):
 Argentina 1940. V. P. Br. 23.
 Argentiga 1946. Br. 467—468.
 Brazilija 1946. Br. 443, 444, 446.
 Kanada 1942-3. V. P. Br. 9, 10.
 Čile 1941-2. V. P. Br. 55, 56, 59, 60.
 Kurasao 1942. V. P. Br. 25, 28, 30, 33,
 35, 38.
 Island 1948. V. P. Br. 23.
 Dominikanska 1937. r. V. P. Br. 30,
 32, 34.

Сл. 4

Сл. 5

Сл. 6

Сл. 7

Сл. 8

Сл. 9

Сл. 10

Сл. 11

- Dominikanska 1943. V. P. Br. 48—50.
 Gvatemala 1937. V. P. Br. 65—85.
 Indija Holand. 1938. V. P. Br. 18, 19.
 Panama 1937. V. P. Br. 34, 35.
 Panama — Kanal. zona 1939. V. P. Br. 11.
 Švajcarska 1944. V. P. Br. 39.
 Maroko Špan. 1943. V. P. Br. 49—53.
 Jemen 1948. V. P. Br. 1—16.
 Kukovo ostr. 1949 .od 5 d.
 18. *Douglas D. C. 4* (SAD):
 Belgija 1946. V. P. Br. 8—11, 14.
 Kanada 1946. Br. 12.
 Koreja 1947. Br. 1.
 Kurasao 1947. V. P. Br. 68—80.
 Čile 1945. V. P. Br. 66, 84.
 Kina 1946. V. P. Br. 37.
 Danska 1943. Br. 291.
 Dominikan. rep. 1945. V. P. Br. 45, 54—57.
 Island 1947. V. P. Br. 26.
 SAD 1944-5. V. P. Br. 33, 34 (sl. 9).
 Švajcarska 1947. V. P. Br. 41.
 19. *Fokker F: 3* (Holandija):
 Estonija 1924-25. V. P. Br. 7.
 Estonija 1924. V. P. Br. 8 — na ski-jama.
 Rusija 1924. V. P. Br. 10—17 (sl. 10).
 Rusija 1932. V. P. Br. 31, 32.
 20. *Fokker F: VII* (Holandija):
 Danska 1934. V. P. Br. 6—10.
 Meksiko 1931. V. P. Br. 35.
 Meksiko 1930. V. P. služb. Br. 12—15.
 21. *Fokker F: VII — 3 mot.* (Holandija):
 Australija 1931. Br. 75, 76; V. P. Br. 3, 4.
 Belgija 1930. V. P. Br. 1—7 (sl. 11).
 Belg. Kongo 1933. V. P. Br. 7—16.
 Japan 1929-34. V. P. Br. 3—6.
 Mančugo 1936. V. P. Br. 1—4.
 22. *Fokker F: X* (Holandija):
 Kanada 1928. V. P. Br. 1.
 Kuba 1931. V. P. Br. 4—11.
 Dominik. rep. 1931-3. V. P. Br. 16—21.
 Dominik. rep. 1933-36. V. P. Br. 23-26.
 Gvatemala 1930. V. P. Br. 6.
 Gvatemala 1935. V. P. Br. 26—29.
 Haitj 1929-30. V. P. Br. 1—7, 9, 10.
 Holandija 1931. V. P. Br. 9.
 Indija Holand. 1928. V. P. Br. 1—5.

(nastaviće se)

Ал. Ј. Петровић

Осамдесетогодишњица поштанске карте

Прошло је било више од четврт столећа од појаве — пуштања у течај прве поштанске марке, кад се дошло на мисао о изради и употреби поштанских карата — дописних карата — дописница.

У месецу новембру 1865 године на петој конференцији немачког поштанског савеза пруски делегат Хајнрих фон Стефан, — не званично у име своје владе, већ на своју руку, — учинио је предлог о увођењу у употребу поштанске карте, коју је назвао POSTBLATT тј. поштански лист, наводећи велике користи од употребе тога листа. Та би се корист показала и у материјалу и у времену. Док се за писмо мора употребити папир, коверта, лепак или восак и марка, за карту се употребљава само једно парче обично дебљег папира — картона са на њему отштампаним потребним натписима и ознакама, и то ограничених димензија. У времену би било уштеде, јер се услед ограниченог простора избегава писање сувишних ствари, па и опрема писма (савијање папира и стављање у коверту, лепљење коверте и на њој поштанске марке).

Изгледа да су тадање слабе финансијске прилике у Пруској диктовале уздржавање од увођења новотарија, које су изискивале нарочите издатке, па се то односило и на поштанску карту, и поред читих њених добрих страна. Фон Стефанов предлог условљавао је још и смањење таксе, — а руководиоци финансијске службе у Пруској нису се смели на то решити, јер нису могли замислити силан пораст кореспонденције изазван баш употребом поштанске карте, што би не само надокнадило смањену таксу, већ би много већи промет донео и много веће приходе.

И та је ствар тако мировала, док се 25 јануара 1869 године не појави у вечерњем издању бечког листа „NEUE FREIE PRESSE“ чланак под насловом „ÜBER EINE NEUE ART DER KORRESPONDENZ MITTELS POST“ (О новом начину преписке преко поште), који је написао тадањи професор народне економије на Војној академији у Винер-Најштату, Др. Емануел Херман, у коме је предложио употребу поштанске карте са сниженом поштарином. Он ју је назвао

POSTKARTE. И он је навео све добре стране поштанске карте. Његов предлог је наишао у Аустрији на опште одобравање како публике, тако и меродавних личности, које, предвиђајући велику корист од употребе поштанских карата, брзо је уведоше у живот.

двоглави орао са грбом, а испод њега две тачкасте паралелне хоризонталне линије; у почетку горње од њих стоји исписано „Adresse“; у средини, испод тих линија „in“, а испод њега у једном реду две краће тачкасте линије. Десно од натписа, у углу је отштампана ознака вредности са

Прва поштанска карта у свету појавила се у Аустрији 1 октобра 1869 године.

Нарочито су је добро примили пословни људи: велике трговине, фабрике и др., а како је примљена та новост, види се и из тога, што је за прва три месеца било продато у Аустрији 2.750.957 карата.

Ова прва карта била је израђена на крем картону, величине 121/85 мм., са натписом у луку „Correspondenz-Karte.“; испод натписа, у средини је аустриски

сликом истом као на тадањим маркама, са главом цара Фрање Јосифа са венцем, у округлом оквиру, на подлози у боји. Вредност 2 кр. Све је то оперважено једним двојним оквиром. Само је ознака вредности у наранџастој боји, а све остало (текст, адресне линије и оквир) у црној.

То је била прва карта која се појавила у свету, а то је уједно била и прва карта употребљена на територији данашње Југославије, — у крајевима који су тада били под Аустријом.

Филателистичке мисли

— Класери су саркофази марака, а албуми ризница филателије.

— Мала емисија марака је спекулација, велика емисија је пропаганда.

— Цене у каталозима су ствар трговаца; праву вредност марке познаје само филателиста;

— Док филателисти траже јевтину марку, у свим проспектима се нуде само скупе серије.

— Траг лепка на маркама је тешка болест само за нефилателисте; за праве филателисте је ово оболење лакше природе.

Т. Д.

NOVI KATALOZI

Pre kratkog vremena je izišao katalog Michel 1949, a početkom septembra i Zumstein za 1950 godinu.

Posle prekida od 5 godina ponovo je izdat katalog Michel za 1949. godinu. Došao nam je do ruku, pregledali smo ga i odmah zapazili, da mu je oprema vrlo dobra. Format je nešto veći od predratnog, čime je katalog postao mnogo pregledniji. Ima 1080 strana, dakle znatno više od starog, što svedoči, da je potrebno bilo mnogo i mnogo novih izdanja maraka uvrstiti u novi katalog. A ratne i poratne godine odista obiluju mnogobrojnim izdanjima.

Štampa kataloga je čista, klišeji dovoljne veličine i jasni. Posle kratkog uvidaja se može videti, da je Michel mnogo pregledniji od kataloga Zumsteina. Označivanje klišeja je praktičnije izvedeno. Odmah se lako može razaznati, koja slika spada uz koji broj marke. Pojedina izdanja su jedna od drugog malo odeljena. Zasebno su navedene kod svih država franko merke, avijonske, portomarke, doplatne, novinske itd.

Svakako je najinteresantnije za nas razmotriti, kako su obrađene marke Jugoslavije i jugoslovenskih zemalja. Zapažamo, da je i tu preglednost mnogo bolja nego kod Zumsteina. Čak i kod veoma raznovrsnog slovenačkog izdanja je Michel naveo vrlo iscrpno, ali ipak pregledno, sva izdanja i sa najvažnijim osobnostima, kao i tabelarni pregled, što će svakako dovoljno biti i za specijalne sakupljače slovenačkih izdanja, koji polažu veće zahteve na obradu ovih maraka. Michel nije kod ovog tako raznovrsnog izdanja maraka rešio sve sitnice oko tih maraka, ali to nije konačno ni svrha generalnog kataloga. Ali u svakom slučaju možemo biti zadovoljni sa njegovom obradom slovenačkih izdanja, kojima se — na žalost — kod nas na području NR Srbije vrlo malo pažnje poklanja, iako su to možda naše marke, čije izdanje i pored svoje velike raznovrsnosti pokazuje najmanje spekulativnih intencija.

Marke zajedničkih izdanja su takođe navedene u zasebnim poglavljima već prema tome, u kakvim se vremenskim periodima razvijala naša otadžbina. Najglavnije tipične greške su takođe i tu navedene, a većinom i ocenjene. Čak i po neka specijalna žigosanja na kovertama. Kod maraka sa crnim rubom Michel ne pravi razliku između prvog i drugog izdanja, što je greška, jer među ovim izdanjima postoje tipične razlike ne samo u samom crnom rubu, već i u boji (na pr. kod 15 dinara, kod kojih je jedna sasvim svetle boje). Sasvim je ispravno, što Michel i marke za II. zemaljsku filatelističku izložbu u promenjenim bo-

jama navodi pod Jugoslavijom. Ovo je potrebno podvući iz toga razloga, što neki cenovnici ove marke navode po izdanjima za Hrvatsku. Te su marke doduše bile raspodeljene samo u Brodu na Savi i u Zagrebu i to tik pred početak rata, ali još uvek za vreme postojanja stare Jugoslavije, te i pored toga, što je veći deo njihov zatečen na teritoriji Hrvatske i preštampan sa zlatnim pretiskom, te marke, razume se bez pretiska spadaju sasvim ispravno među marke Jugoslavije.

Naročito je za pohvalu to, što Michel skoro kod svih maraka navodi visinu izdanja, kao i koliki je broj preostalih maraka bio poništen (spaljen). Činili tu neke greške, tome su razlog netačne informacije dobivene sa jugoslovenske strane. Smatramo za neispravno, što Michel marke izdate u Londonu od strane izbegličke vlade donosi — doduše pod zasebnim poglavljem, ali pod istom numeracijom. Ta izdanja su imala doći na kraju Jugoslavije kao specijalna izdanja, koja u Jugoslaviji nikad nisu bila poštanski upotrebljavana. Njihova potreba je bila predviđena za jugoslovenske brodove u inostranstvu, ali stvarna poštanska potreba za njih nije postojala. Spekulacija je tu imala glavnu reč, jer engleska pošta nije dopremala pisma frankirana sa tim marakama, već se morala na pisma lepiti i normalna poštanska taksa u engleskim markama.

Takođe je Michel vrlo korektno izostavio naše sarajevsko izdanje iz 1945. godine kao i one nepriznate produkte iz Sente, te naveo samo stvarno zvanično priznata regionalna izdanja: zagrebačke, splitske, crnogorske, mostarske, ljubljanske, mariborske i za Mursku Sobotu.

Kod maraka sa partizanskim motivima smatramo, da bi trebalo činiti razliku između prvog izdanja na kredastoj hartiji i kasnijih izdanja na običnoj ili nekoj drugoj hartiji, makar i bez pravljenja razlike u debljini i kakvoći ove druge hartije. Takođe je Michel zaboravio, da navede pogrešni tisak partizanske marke od devet dinara u žutoj boji, koji je, izgleda, slučajno nastao usled toga, što su se, prilikom preštampanja, cifre »8«, dva tabaka lako slepila, tako da donji nije dobio potreban pretisak. To su slučajnosti, ali se dešavaju dosta često.

Marke FNRJ su navedene samo do izdanja za neodržane balkanske igre u 1948. godini. Međutim čujemo, da je izišla već i prva dopuna Michelova kataloga, u kojoj su svakako uzeta u obzir već i naša kasnija izdanja. Uz Jugoslaviju je priključena i

Istra sa izdanjima u Puli, Trstu, Rijeci i Kopru.

U pogledu kataloške ocene moramo odmah naglasiti, da je Michel opet izbegao da uzme za osnovu neku stabilnu valutu. Njegove su cene u »Michel markama«, čiju vrednost predviđa na: 3,50 belgijska franka, 25 francuskih franaka, 7 engleskih penya, 2,50 austrijska šilinga, 33 švajcarska centa, 8 USA centa itd. Za naš dinar nije naveo kurs.

Nas svakako u prvom redu interesuje, kako je ocenio naše marke. Radi interesantnosti navodimo u pregledu cene Michela 1949 i Zumsteina 1949, preračunate ovako: Michelovu marku kao marku iz Zapadne zone Nemačke po našem zvaničnom kursu 1 marka = 15 dinara, a franke po katalogu Zumstein po 20 dinara, što je kod nas danas srednji kurs franka po tome katalogu. Ovako izgleda to upoređenje za neke naše tražene neupotrebljene serije:

	Michel marka = Dinara		Franaka = Dinara	
Franko »Država«	10,73	161	6	120
Franko »Kraljevstvo«	40,23	603	24	480
»Listopad«	52,50	788	28	560
Invalidske provizorije	51,60	774	29,15	583
II. amerik. izdanje	89,75	1346	51,20	1024
Londonsko izdanje	126,50	1897	70	1400
Beogradsko 1926	202	3030	110	2200
Za poplavljene	103,20	1548	60	1200
Pretisak XXXX	169	2535	100	2000
Sa Wagnerom franko	99,25	1489	58	1160
Bez Wagnera franko	105,65	1584	65	1300
Pen-klub	192	2880	80	1100
Veslačke	81,50	1222	30	600
Zagreb Soko	37,50	562	19	380
Sarajevo Soko	34	510	20	400
Crni rub	77,30	1160	40	800
Gutenberg	20	300	5	100
Split	50	750	20	400
Mostar	210	3150	150	3000
Crna Gora FNRJ	185	2775	75	1500
Ljubljana	80	1200	45	900
Murska Sobota	120	1800	65	1300
Pruga I	3,65	55	3,60	72
Ustav	16,30	245	8	160
PTT — FNRJ	5,10	76	2,20	44

Iz gornjeg se vidi, da ni Michel ni Zumstein nisu pogodili u većini slučajeva naše tržne cene, koje su većinom više. Michel međutim svakako povoljnije ocenjuje naše marke od Zumsteina, kod kojeg se neka izdanja moraju računati i sa kursom višim od 1:20, dakle sa 1:25 pa čak i 1:30, dok je kod Michela dovoljno računati i sa 1:10 do 1:20. Izuzimamo po neke serije kao Pruga I, PTT-FNRJ, Svetozar Marković, Godišnjica Pobjede, kao i naša poslednja izdanja, koja ni u Zumsteinu ni u Michleu nisu ocenjena u odnosu na njihovu visoku cenu, koju kod nas te marke imaju.

Upoređujući ovako i marke drugih zemalja videćemo, da se kod serija naročito traženih taj faktor smanjuje čak na 6 do 8, što dokazuje, da je i Michel kao i Zumstein u pogledu ocenjivanja maraka pojedinih zemalja postupao po nekim naročitim ključevima, koji ne odgovaraju ocenjivanju našeg tržišta t. j. usled čega ćemo kod nas i Michelovu marku morati plaćati za razne

evropske zemlje različito i to računajući za marku 8 do 25 dinara, tako da bismo mogli dobiti cene, za koje stvarno dotične marke možemo kod nas dobiti. Međutim, za srednje tražene marke dovoljno će biti da se računa sa oko 10 dinara za 1 marku, što će odgovarati i za marke stare i nove Nemačke, iako primećujemo, da je Michel nemačkim markama ipak dao izvesnu prednost pri ocenjivanju.

Stare simpatije za Michelov katalog moćće ponovo oživeti, ako naši filatelisti budu u mogućnosti, da do toga kataloga dodu. Cena kataloga je 22 zapadne marke, a izdavač je Eugen Berlin u Kaseldorf-u.

Svi izgledi upućuju na to, da će Michel katalog polako ponovo zauzeti svoje mesto među filatelistima srednje Evrope, jer su filatelisti mnogo nezadovoljni politikom ocenjivanja kataloga Zumsteina. Švajcarska je zemlja, u koju sa svih strana nose i šalju čak i najbolje marke pojedinih zemalja. Tamo je ponuda mnogo veća od potražnje, čak uzevši u obzir i to, da

Švajcarska najveći deo svojih poslova obavlja samo kao tranzitni posrednik, koji robu dostavlja dalje u USA i druge zemlje sa čvrstim valutama. A usled tako velike punude i zasićenosti Švajcarskog tržišta Zumstein notira te marke sve niže i niže, te tako postaje sve manje prihvatljivom bazom za izmenu maraka i za naše filateliste.

— o —

Novi Zumstein za 1950. godinu, koji je i sada izišao u uobičajeno vreme, nije izvršio mnogo izmena u obradi Jugoslavije. Umetnuo je partizansku marku od 9 dinara u žutoj boji i ocenio je sa 20 franaka. Na žalost, ova vrlo interesantna greška skoro u celoj pronađenoj količini (dva tabaka) je usled nesavesnosti naših špekulanata otišla u Švajcarsku, tako da je većina sakupljača nije mogla nabaviti.

I u pogledu cena nije Zumstein izvršio mnogo izmena. Kod stare Jugoslavije je povisio cenu za izdanje 1926 sa 110 na 120, za poplavljene sa 60 na 65, za XXXX sa 100 na 115 franaka, ali je snizio cenu, sasvim neopravdano, kod veslačkih sa 30 na 26 i

kod sokola Zagreb sa 19 na 13, te kod Sarajeva sa 20 na 14 franaka. Baš ova poslednja dva izdanja se ubrajaju kod nas, slično kao i Pen klub i većina franko serija, u naša najbolja izdanja, pa nam je potpuno nejasno, šta je moglo Zumsteina rukovoditi, da cene baš tih serija smanjuje. Ne verujemo, da je neko mogao danas prodati Zumsteinu ove serije u znatnijoj količini, što bi moglo izazvati pad vrednosti ovih maraka.

Zumstein je povisio i »Prugu I« na 5,50 sa 3,60, »PTT-FNRJ« na 3,75 sa 2,20, »Godišnjicu pobede« na 1,50 sa 0,90 i Markovića na 1,20 sa 0,32 franaka. Procena naših novih izdanja ne odgovara našim cenama. Sv su niske! Takođe je nepojmljivo, zašto je serija za borbu protiv tuberkuloze procenjena sa 2 franka, dakle kao »Planica«, a više od »V. kongresa« (0,70), »Dunavske konferencije« (1,10), »Košira franko« (1,40), »Košira avijonske« (0,90), »Balkanskih igara« (1,50), »Prešerna« (1,25). Grbove je ocenio 2,20, »Petogodišnjicu Makedonije« 3, a »Makedonsku« avijonsku 7 franaka.

C. S.

Весела страна

Пијане поштанске марке

Беспослени, а можда и практични људи, наклоњени данас много уобичајеној статистичкој евиденцији, израчунали су да у Америци, конкретно, у Сједињеним америчким државама, поштански потрошачи годишње навлаже језиком марака у дужини око 80.000 километара. Овакав начин навлажавања марака, као и статистички подаци о великим количинама полизане неукусне гуме, дали су повода довитљивим фабрикантима алкохолних пића, да ту нехигијенску навику публике искористе у рекламне сврхе додајући гуми марке извесну количину есенције јакних, ароматичних пића, како би на тај начин још више омасовили потрошњу својих производа. Овој практичној примени искоришћавања пропагандне моћи поштанске марке супротставили су се амерички антиалкохоличарски кругови, који су, у овом конкретном случају, активирали своје подружнице и преко подружничких актива повели борбу против фабрикантског покушаја омасовљења потрошње једног артикла, који већ и без тога спада у групу артикала најшире потрошње. Шта више, ову прокламовану

борбу потпомогли су и подношењем пријаве надлежним судским властима, да шерифи уз чашицу коњака донесу пресуду. Овај корак спречио је потрошачку публику, да она да свој коначни суд, који је свакако приоритетног значаја, јер публика још није могла у пракси испробати доста примамљиви предлог фабриканата, који сав мирише на капиталистичко схватање акумулације новчаних средстава. Суд публике мора да чека на решење судских власти свих 48 савезних република, које треба да испитају и реше, да ли ту ствар правилно постављају фабриканти или антиалкохоличарски кругови.

Конкретно, појавио се један нов филателистички проблем пропагандне природе са задатком да опроба ту пропагандну моћ поштанске марке. Специјалност овог проблема свратила је и код нас пажњу на себе а сам проблем, наметнут филателији од стране капиталистичких фабриканата, имао је код нас двојак одјек и двојачко се посматра — филателистички и нефилателистички.

Филателистички посматрају проблем филателистички кругови, што је сасвим

разумљиво. Кроз филателистичке наочаре посматра га и загребачка „ФИЛАТЕЛИЈА“ и покушава да га на тој бази и реши. Она сматра да би се морала увести нова каталогизација марака, која не би, као до сада, истицала боје и ниансе боја марака, него врсте пића додатог гуми. Тако би у новом каталогу морало излагање серија изгледати овако:

5 цента	—	Јамајка рум
10	„	— шери-бренди
15	„	— виски
20	„	— мараскино
25	„	— шљивовица
50	„	— дупла љута

и тако даље.

Специјални сабирачи ишли би још и даље, јер би марке делили на подврсте, према фирмама фабриканата истих пића, а специјални експерти морали би се врбовати из редова познатих и опробаних алкохоличара, који не морају бити филателисти. Тако се, од прилике, посматра тај проблем у филателистичким круговима, који ће га у даљем решавању разрадити и предати дискусији.

Мали Ђокица није филателиста и, разумљиво, да он ту ствар не посматра филателистичким очима, али је ипак посматра, јер као напредан дечак није индиферентан ни према једној новој појави.

Он ту ствар посматра и детаљније. Посебно посматра марке, а посебно потрошаче марака, као и практичну примену тог новог проблема. За њега је то склоп проблема. Он види у овако гумираним маркама неке пијане марке залепљене на писма у свим могућим положајима и без неког реда. Види да се те марке једва држе за писма, јер је пошљалац и сувише много гуме олизао са марке. У том пијаном поретку марака на писму мали Ђокица види мешовиту франкатуру. Међутим, та мешовита франкатура није за њега коначно решење. Као последицу таквог гумирања он види и масу пијаних писама, која лутају и никако не могу да нађу права врата свог места одређења. Пред поштанским шалтерима види Ђокица дугачке редове људи и жена, који купују марке у већим количинама; једни их лижу на лицу места и опет стају у ред, а други их носе кући да са њима послуже, на послеподневном журу, своје госте.

Тако тај нови филателистички проблем посматра мали Ђокица, који није филателиста. Њему пада у очи више практична примена него нова каталогизација, па ипак у крајњој линији долази до филателистичког закључка, да пред поштанском марком лежи велика будућност и широко поље за њихово искоришћавање.

Б. М.

НАШЕ МАРКЕ

РОК ПРОДАЈЕ — УПОТРЕБЕ ПРИГОДНИХ ИЗДАЊА

1) Издање од 2 августа 1949, поводом петогодишњице НР Македоније има франкатурну важност до 1 новембра 1949 године закључно.

2) Издање авионских марака од 25 августа 1949, поводом петогодишњице НР Македоније има франкатурну важност до 25 новембра 1949 г. закључно.

3) Издање од 8 септембра 1949, поводом 75-годишњице Светског Поштанског Савеза има франкатурну важност до 8 децембра 1949 г. закључно.

ИЗДАЊА ЗА ТЕРИТОРИЈУ ФНРЈ. ПРОВИЗОРНО ИЗДАЊЕ ФРАНКО-МАРАКА

Обзиром на практичну употребу и поштанску тарифу, решењем Министарства пошта бр. 23.554 од 19 августа 1949 год.,

пустиће се у промет провизорне франкомарке од 3,— и 10,— дин. за франкирање обичних и препоручених писама у земљи. За ово провизорно издање употребиће се расположиве количине садашњих франкомарака од 8,— и 20,— дин., као и званичних марака од 8,— и 12,— дин. и прештампавањем добити нове, потребне вредности.

Франко марке од 8,— дин. и званичне од 8,— и 12,— дин. прештампаће се новом вредношћу од 3,— дин., а франко марке од 20,— дин. прештампаће се новом вредношћу од 10,— дин.

Прештампавање марака извршиће се у Заводу за израду новчаница у Београду, а ново добивено провизорно издање пустиће се у течај одмах после прештампавања и биће у продаји код свих пошта у земљи до коначног утрошка.

ПРЕШТАМПАВАЊЕ МАРАКА РАНИЈИХ ИЗДАЊА НОВИМ НАЗИВОМ ДРЖАВЕ

Према указаним поштанским потребама, решењем Министарства пошта бр. 25.277 од 13 септембра 1949 год., прештампаће се све редовне франко марке и раније порто марке од 1.50, 3,— и 4,— дин., које носе натпис: ДЕМОКРАТСКА ФЕДЕРАТИВНА ЈУГОСЛАВИЈА, новим натписом: ФНР ЈУГОСЛАВИЈА.

Прештампавање ових марака извршиће се у најскоријем времену, а посао прештампавања извршиће Завод за израду новчаница у Београду. Нове марке, добивене прештампавањем назива државе биће у продаји код свих пошта у земљи до коначног утрошка.

ИЗДАЊА ЗА ЗОНУ Б — СТТ ПРОВИЗОРНО ИЗДАЊЕ ФРАНКО И ПОРТО-МАРАКА У ДИНАРСКОЈ МОНЕТИ

У вези са увођењем динарске валуте у зони Б—СТТ, решењем Министарства пошта бр. 20.505 од 18 јула 1949 год., а на тражење Инспектората птт Војне управе југословенске армије у Копру, прештампане су за редовну употребу марке ФНРЈ са претиском: STT—VUJA, у црвеној и плавој боји. Претисак у црвеној боји употребљен је код франко-марака од 0,50, 1,—, 4,—, 5,—, 12,— и 16,— дин., а код порто-марака на вредностима од 2,—, 3,—, 9,— и 20,— дин., а код порто-марака на вредностима од 0,50 и 1,— дин.

Франко марке прештампане су у овим количинама а:

0,50 дин.	70.000 ком.
1,— „	120.000 „
2,— „	120.000 „
3,— „	320.000 „
4,— „	70.000 „
5,— „	120.000 „
9,— „	70.000 „
12,— „	40.000 „
16,— „	40.000 „
20,— „	40.000 „

Порто марке прештампане су у овим количинама:

0,50 дин.	30.000 ком.
1,— „	30.000 „
2,— „	30.000 „
3,— „	40.000 „
5,— „	30.000 „

Ова провизорна издања пуштена су у течај 15 августа 1949 год., а прештампавање је извршено у штампарији Људске правнице у Љубљани. Сви претисци су у латиници. Марке су пуштене у продају код свих пошта зоне Б—СТТ до коначног утрошка.

ПРЕШТАМПАВАЊЕ НОВОМ ВРЕДНОШЋУ АВИОНСКИХ МАРАКА У ТЕЧАЈУ

Пошто је у зони Б—СТТ извршена промена валуте иместо југолира уведени динари, указала се потреба и за истом променом валуте и на маркама. Сем франко и порто-марака, које су већ прештампане динарском ознаком вредности, решењем Министарства пошта бр. 24.755 од 9 септембра 1949 год., а на тражење Инспектората ПТТ у Копру, прештампаће се и авионска серија марака. Све марке ове серије биће прештампане новом ознаком вредности, а поједине и новом вредношћу, и то:

1 лира на	1 дин.	116.000 ком.
2 „ „	2 „ „	82.000 „
5 „ „	5 „ „	65.000 „
10 „ „	10 „ „	53.000 „
25 „ „	15 „ „	22.000 „
50 „ „	20 „ „	28.000 „
100 „ „	30 „ „	28.000 „

Б. М.

ИНТЕРЕСАНТА НАБОР ПАПИРА КОД ПРИГОДНОГ ИЗДАЊА О 75-ГОДИШЊИЦИ СВЕТСКОГ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА

Наш сарадник из Новог Сада М. В. доставио нам је веома интересантан четварац задњег издања наших пригодних марака — поводом 75-годишњице Свет-

ског Пошт. Савеза са веома лепим набором папира на маркама од 12.— дин. Набор је, као што се види из његове слике, вишеструк и прелази преко три марке

четверца. — Набори су настали у папиру пре но што је марка отштампана и пре гумирања.

Овај специјалитет је пронађен на шалтеру поште Нови Сад 1.

И ако је техника израде наших марака у задње време скоро савршена, а и контрола отштампаних марака бесприкорна, ипак се по који пут могу наћи интересантни и леви примерци специјалитета марака.

СПЕЦИЈАЛНОСТИ КОД ИЗДАЊА ЗА 75-ГОДИШЊИЦУ СВЕТСКОГ ПОШТ. САВЕЗА

Наш сарадник Д. Р. саопштава:

Последње наше издање поводом 75-годишњице Светског Пошт. Савеза је једно од ретко прецизно израђених наших

марака како у погледу цртежа, тако и у погледу натписа и бројки, док је међутим папир различан (тањи и дебљи), а услед тога и гуме имају различите ниансе. Ипак и поред ове прецизности у цртежу појављују се извесне ситне специјалности на свим табацима:

Код вредности од 3,— дин.:

8. марка у табаку има белу тачку на глобусу десно;

9. марка има тамну мрљу на глобусу лево изнад брода, тако да личи на неко острво.

Код вредности од 5,— дин.:

16. марка има белу испрекидану мрљу испред локомотиве.

Код вредности од 12,— дин.:

8. марка има тамну мрљу на глобусу изнад брода.

НАШЕ ЦЕЛИНЕ

НОВЕ ДОПИСНИЦЕ

Решењем Министра пошта Бр. 24.106/49 од 28. VIII. 1949. пуштене су у течај нове дописнице на сивкастом папиру (картону), величине 140×90 мм. Адресна страна подељена је двоструком вертикалном линијом на 2 дела: леви део је без текста, а у десном делу налази се у горњем десном углу слика Маршала Тита (без капе) у виду марке. Између двоструке линије и Маршалове слике налази се текст на српском, хрватском, македонском и француском језику у пет редова:

ФНР ЈУГОСЛАВИЈА — FNR JUGOSLAVIJA / ДОПИСНИЦА — DOPISNICA / ПОШТЕНСКА КАРТИЧКА / CARTE POSTALE / дин. 2 din. — Испод текста и слике налазе се три тачкасте хоризонталне линије по целој ширини, а испод њих две краће (са горњом двоструком) за адресу. — Слика текст и линије у плавој боји.

Нове дописнице су пуштене у течај 1. октобра о. г. преко свих пошта у земљи, а досадање дописнице остају у течају до коначног утрошка.

ФНР ЈУГОСЛАВИЈА — FNR JUGOSLAVIJA
ДОПИСНИЦА — DOPISNICA
ПОШТЕНСКА КАРТИЧКА
CARTE POSTALE
дин. 2 din.

НОВЕ ПРИГОДНЕ ДОПИСНИЦЕ

Решењем Министра пошта бр. 23945 од 27 августа 1949 год. пустиће се у течај нове пригодне дописнице поводом II конгреса синдиката службеника пошта, телеграфа и телефона Југославије. Ове дописнице једнаке су новим дописницама, које су пуштене у течај 1 октобра о. г. с тим што је на адресној страни у врху левог празног простора отштампана кру-

жна значка са натписом у кругу II KONGRES / SIND. SLUŽB. JUGOSLAVIJE, а у средини РТТ, изнад њега телефонска слушалица, а испод писмо са „1949“.

Нове пригодне дописнице биће пуштене у течај 13 октобра 1949 год.; у продаји ће се налазити до 31 децембра 1949 закључно, а као средство за дописивање важиће до 31 јануара 1950 године закључно.

NOVI PRIGODNI ŽIGOVI

LJUBLJANA

17. IX. — 10. X. 1949. upotrebljavan za svo vreme trajanja železničke izložbe u ispostavi pošte Ljubljana I, u auli Moder-

ne galerije, gde se nalazila izložba. Žig je metalan, ljubičaste boje, jednokružan, promera 34 mm. U gornjem delu žiga je u 2 reda polukružni natpis »100 LETNICA JUGOSLOVANSKIH / ŽELEZNIC«, a ispod njega je željezničarski amblem: točak sa dva krilca; u sredini žiga u jednom vodoravnom redu nalazi se datum, a ispod datuma, u dva reda, jubilarne godine »1849/1949«. U donjem delu žiga nalazi se u

polukrugu ime pošte Ljubljana I između dveju petokrakih zvezdica.

MOJSTRANA

11. IX. 1949. upotrebljen u ispostavi pošte Mojstrana u planinskoj kući Aljažov dom v Vratih ispod Triglava: okrugao, dvo-kružni gumeni žig crvene boje, sa spoljnim krugom debljim, unutarnjim tanjim; spoljni prečnik 32 mm.; natpisi u krugu PLANINSKI DAN JUGOSLAVIJE / MOJSTRA-

NA; (između petokrakih zvezdica); datum u sredini žiga u jednom redu sa četvorocifrenom oznakom godine.

НОВЕ МАРКЕ

АВГАНИСТАН.

28. V. 1949 пуштене су у течај 2 марке за обавезну допунску таксу у корист заштите деце: 35 п. наранџаста, са сликом детета, облика усправног правоугаоника, 125 п. плава, са сликом детета, облика положеног правоугаоника.

АДЕН.

Допунска провизорна вредност издата због увођења нове монете у шилинзима на место ана: 30 ц. на 8 ана наранџаста.

АЛБАНИЈА.

О прослави 6. годишњице албанске војске издата је једна серија марака од 3 вредности, са сликом једног војника: 2,5 л. чоколадаста, 5 л. плава и 8 л. наранџасто-смеђа.

АНДОРА (шпанска пошта).

Нова марка за хитна писма са сликом веверице уз државни грб: 25 с. црвена.

АУСТРИЈА.

30. VIII. издата једна марка у спомен 125-годишњице рођен-дана композитора Антона Брукнера, са његовом сликом: 40 гр. зелена.

БРАЗИЛИЈА.

Франко марка од 60 с. љубичаста, незупчана, облика положеног правоугаоника, са сликом с леве стране округао медаљон са маскотом бразилијанских авијатичара, а са десне двомоторни дуглас.

БРИНЕЈ.

20. IX. пуштена је у течај једна серија марака од 3 вредности за прославу 25-годишњице султанове владавине са султановим портретом и са сликом реке Кампонг: 8 с. црвена и црна, 25 с. наранџаста и црвена, 50 с. ултрамаринска и црна.

БУГАРСКА.

Пропагандна серија за петогодишњи план од 5 вредности: 4 л. зелена (електр.

централа), 9 л. црвена (фабрика цемента), 15 л. љубичаста (машинска станица и трактори), 20 л. плава (трактори) и 50 л. мрка (наука у служби петогодишњег плана).

ГВАТЕМАЛА.

У спомен 75-годишњице Светског Поштанског Савеза издата 1 марка за ваздушну пошту од 30 с. ружичаста и тамно-зелена, са сликом једног барелефа из археолошког музеја.

ДАНСКА.

15. IX. пуштена у течај нова марка од 40 ое. плава, са сликом Фредерика IX.

ЕГИПАТ.

Поводом стогодишњице од смрти Мухамеда Али паше, оснивача данашње владалачке династије издата је једна марка од 10 м. боје смеђе-лиласте, облика усправног правоугаоника, зупч. $10\frac{1}{2}:11$; са сликом карте Египта, а изнад ње у десном углу у овалном медаљону слика овог египатског владоца; испод слике натпис: „L'Empire d'Egypte sous le règne de Mohammed Aly“ и године 1849—1949.

ИЗРАЕЛ.

10. VIII. пуштена је у течај једна марка у спомен 70-годишњице од оснивања Петах Тикве „мајке јеврејске колоније у Палестини“: 40 м. зелена и смеђа (бунари).

ИНДИЈА.

15. VIII., на дан двогодишњице независности, пуштена је у течај једна серија од 16 франко-марака са различним сликама: 3 п. сиво-плава (барелеф Ајанте), 6 п. смеђа (коњ Канарак), 9 п. јасно-зелена (Сива Тримурти), 1 А. тиркизна (Бодхисатва), 2 А. црвена (Натараја), 3 А. неранцаста (источна капија у Санхи Ступа), $3\frac{1}{2}$ А. плава (храм Бод Гаја), 4 А. црвено-љубичаста (храм Буванесваре), 6 А. лиласта (гробница Адил шаха), 8 А. зелена (храм Кандарије Махадеве), 12 А. отворено-плава (златни храм Амристар), 1 Руп. затворено-зелена и љубичаста (Победна кула Хитаргара), 2 Р. љубичаста и црвена (Црвена тврђава у Делхима), 5 Р. смеђа и тамно-зелена (маузолеј Мумтаз Нахала), 10 Р. затворено-плава и смеђа (Кут минаре у Делхима), 15 Р. црвена и кестењаста (храм Сатруњаје).

ИРАК.

1) Две нове допунске вредности марака које су у течају, са сликом Фејсала

II, зупч. $12:14$ ф. мрко-маслинаста (величина слике $17\frac{1}{2}\times 20\frac{1}{2}$ мм.) и 50 ф. (величина слике $22\times 27\frac{1}{2}$ мм.).

2) Истовремено издате су обе марке под 1) са претиском ON STATE SERVICE.

ИРАН.

Серија од 5 вредности са доплатом у корист друштва за заштиту националних споменика; са сликама из друге велике епохе персиског царства: 50+25 Д. смарагдно-зелена (Ардешир II, 379 — 383), 1Р.+50Д. (Нарси, 293 — 302), $2\frac{1}{2}$ Р.+ $1\frac{1}{4}$ Р. ултрамаринска (Сапор I, 241 — 272), 5Р.+2Р. лиласта (рушевине од Ктезифона) и 10Р.+5Р. сиво-зелена (Ардешир I, 224 — 241).

ИРСКА.

Франко марке: 8 п. јасно-црвена и 11 п ружичаста.

ИТАЛИЈА.

1) 4. VIII., о 500-годишњици од рођења Ловренција Величанственог, издата је једна франко марка са сликом слављеника са залеђем на коме се види Флоренција: 20 л. плаво-љубичаста.

2) 4. VIII. пуштена је у течај једна марка од 20 л. љубичаста са сликом славног архитекте Андреје Паладија, а испод његове слике слика рестауриране палате Виченце, коју је саградио Паладио.

3) 16. VIII. издата је једна пригодна марка од 20 л. карминаста за време XIII. левантског сајма у Барију (10. — 26. IX.) са сликом сајмишног павиљона на морској обали и једне турске лађе са леве стране слике, са натписом „XIII FIERO DEL LEVANTE . BARI . SETTEMBRE 1949“.

ЈАМАЈКА.

15. VIII. пуштене су у течај 2 франко-марке: 3 п. плава и зелена са сликом краља Ђорђа VI. у медаљону и са урођеницима који носе банане; 1 ф. љубичаста и чоколадаста, са сликом краља Ђорђа VI. у медаљону и са радионицом у фабрици дувана.

ЈАПАН.

1) Пропагандна серија марака од 4 вредности за народни парк FUJI-NAKOUЕ; све су облика положеног правоугаоника, са сликама брда FUJI у сва четири годишња времена: 2 јена смеђа (у јесен), 8 ј. зеленкасто-жута (у пролеће), 14 ј. (лети) и 24 ј. отворено-плава (зими).

2) 6. IX. о четвртој годишњици бомбардовања јапанских градова атомским бомбама са сликом алегорије мира, облика положеног правоугаоника, издата 1 марка од 8 јена мрко-црна.

3) 9. IX. истим поводом за варош Нагасаки издата 1 марка са сликом голубова у лету, облика усправног правоугаоника: 8 јена зелена.

КИНА.

Издата је једна серија за успомену на заузеће Нанкинга (24. IV.) и Шангаја (25. V.); израда груба; зупч. $9\frac{1}{2}:10$ са три или са четири стране; негумиране; издате 4 вредности: 1 д. карминаста, 5 д. мрка, 10 д. плава и 30 д. сива.

КОРЕЈА.

1) Нове франко марке: 1 вен отворено-ружичаста (поштански весник) и 100 в. сиво-зелена (пагода).

2) Нова марка за ваздушну пошту са сликом земљине кугле и авиона: 150 в. плава.

КОСТАРИКА

29. VIII., о 125-годишњици припојења Гуанакасте Костарики издате су 4 авионске марке, израђене од марака ранијих издања са претиском у 5 реди „1824 / 1949 / 125 ANIVERSARIO / DE LA ANEXION / GUANACASTE“ и нове вредности: 0,35 на 1,05 С. сепија (Ивер В. П. 118), 0,50 на 1С. црна и карминаста (Ивер В. П. 122), 0,55 на 1,15 С. зелена (Ивер В. П. 119), 0,55 на 1,40 С. жута (Ивер В/П/120). — Претисци код прве три црвени, код четврте црн.

ЛИБАН ВЕЛ.

У спомен 75-годишњице Светског Поштанског Савеза издате су 3 франко марке са сликом једног поштанског весника на камили поред балбечких рушевина: 5 пиј. љубичаста, 7,50 пиј. црвена и 12,50 пиј. плава, — и две за ваздушну пошту са сликом једног хеликоптера: 25 п. плава и 50 п. зелена.

МАЂАРСКА.

1) 14. VIII., о фестивалу светске омладине издата је једна серија марака од 5 вредности са разним сликама из омладинских манифестација: 20 фл. смеђа (савез три људске расе), 30 фл. зелена (три уздигнуте песнице за одбрану мира), 40 фл. жута (ослобођење подјармљеног народа), 60 фл. црвена (дефиле омладине) и 1 фор. плава (манифестација рада и науке). — Издато 140.000 серија.

2) Блок израђен од марака са истим сликама као под 1), само у другим бојама; распоређено у девет поља; у средини и у угловима марке, а у остала четири поља натпис V. I. T. BUDAPEST / 1949. Боје марака: 20 фл. зелена, 30 фл. смеђа, 40 фл. зелена, 60 фл. црвена и 1 фор. жута. — Издато 60.000 блокова.

3) 20. VIII. пуштена је у течај једна марка од 60 фил. за успомену на ступање у живот устава мађарске народне републике, са сликом грба републике и са датумом 1949-VIII-20. Боја црвена, зелена, смеђа и плава.

МАРОКО (енглески биро).

16. VIII. издата је једна серија марака израђених од марака Вел. Британије са сликом краља Ђорђа VI., са црним или црвеним претиском MAROCCO AGENCIES : $\frac{1}{2}$ п. зелена, 1 п. црвена, $1\frac{1}{2}$ п. смеђа, 2 п. неранцаста, $2\frac{1}{2}$ п. плава, 3 п. љубичаста, 4 п. зелено-сива, 5 п. мрка, 6 п. лиласта, 7 п. жуто-зелена, 8 п. ружичаст-лиласта, 9 п. маслинасто-зелена, 10 п. плава, 11 п. смеђе-лиласта, 1 ф. шкриљаста, $\frac{2}{6}$ ф. зелена и 5 ф. црвена.

НЕМАЧКА.

1) За Берлин (западни сектор): О прослави 200-годишњице од рођења немачког песника Гете-а издата је једна серија марака са песниковим сликама из разних доба живота, са сценама, у позадини слика, из његових дела: 10 пф. зелена (са сценом из Ифигеније), 20 пф. карминаста (са сценом из Реинеске Fuchs) и 30 пф. плава (са сценом из Фауста).

2) За успомену на револуционарни устанак у Раштату пре 100 година издата је једна серија од три марке са сликом револуционара Карла Шурца са Раштатом у залеђу: 10+5 пф. зелена, 20+10 карминаста и 30+15 пф. плава.

3) За успомену на композитора Конрадина Кројцера издата је 1 марка од 10 пф. зелена са Кројцеровом сликом.

4) За британско-американску зону: 15. VIII. пуштена је у течај једна серија марака од 3 вредности у спомен 200-годишњице од Гете-ова рођен-дана, са песниковим сликама: 10+5 пф. зелена, 20+10 пф. црвена и 30+15 пф. плава.

5) За Виртемберг (француску зону): 2. IX. издате су 2 марке са сликом Густава Вернера, оснивача хришћанског социјализма поводом стогодишњице од оснивања: 10+5 пф. зелена и 20+10 пф. љубичаста.

6) За совјетску зону: 30. VIII. издате су 2 марке за лајпцишки јесењи сајам: 12+8 пф. сива (Руси на сајму 1650 године и 24+16 пф. (Гете на сајму 1765 године).

НОВИ СЕЛАНД.

1. VIII. издата је једна серија од 4 вредности о стогодишњици Кантерберија: 1 п. (хол кантербериског универзитета), 2 п. (долезак пионира), 3 п. (Џон Р. Голдеј, оснивач Кантерберија) и 6 п. (катедрала).

НОРВЕШКА.

Франко марка из серије са сликом лава пуштена у течај 13. VII. 1949: 30 ое. сива.

ПАКИСТАН.

11. IX. издата је спомен серија од 3 вредности о првој годишњици од смрти првог шефа Пакистана, Квајд-Азем Мохамеда Али Јинаха: 1½ ана црна, 3 а. зелена и 10 а. плава.

ПАНАМА.

За спомен 75-годишњице Светског Пошт. Савеза у току септембра 1949 г. пуштене су у течај марке са претиском "1874 — U. P. U. — 1949":

1) франко марке: 1 с. затв.-зелена (Ивер 234), 2 с. цинобер (Ивер 235) и 5 с. плава (Ивер 236).

2) за ваздушну пошту: 2 с. црвена (Ивер В. П. 93), 5 с. жута (Ивер В. П. 6), 10 с. плава (Ивер В. П. 71), 25 с. на 3 Бол. сиво-маслинаста (Ивер В. П. 77), и 50 с. зелено-маслинаста (Ивер В. П. 75).

ПАРАГВАЈ.

Добротворна марка са доплатком у корист жртава пострадалих при земљотресу у Екуадору: 30 с. затворено-плава, са сликом споменика Христовог светог срца, са претиском доплатака „+10“. Основна марка из серије епископске педесетогодишњице.

ПЕРУ.

Са измењеним бојама и новим пртежима:

1) Две марке из франко-серије, која је у течају: 10 с. плава и зелена (споменик генералу Грау), 15 с. зелена (археолошки музеј у Лими), 20 с. љубичаста (Перуанска индустријска банка у Лими) и 40 с. мрко-црна (старо-перуанска лончарија).

2) Марке за ваздушну пошту: 5 с. маслинаста (народни ресторан у Калао), 30 с. црвена са сликом ушћа Акиране.

3) Допунска франко марка од 10 с. плава и зелена за серију, која је у течају, са сликом споменика генерала Грау.

ПОЉСКА.

22. VII. о прослави петогодишњице републике, издата је једна серија марака

од 3 вредности: 10 зл. тамно-сива (са сликом пута поред Висле у Варшави), 15 зл. црвенкасто-лиласта (са сликом претседника Бјерута) и 35 зл. плаво-сива (са сликом нове антене варшавског радија).

РУМУНИЈА.

1) О 150-годишњици рођен-дана руског песника Пушкина издате су 2 марке: 11 л. карминаста и 30 л. зелена.

2) 23. VIII. издате су 2 марке о петогодишњици уласка совјетске армије у Букурешт, са сликом тога уласка; обе марке су у свему исте, само је једна зупчана, друга сечена: 50 л. смеђа и зелена.

САЛВАДОР.

Провизорна марка за ваздушну пошту са претиском нове вредности на марциранијег издања: 10 на 30 с. црвена (рушевине Мајина храма).

С. А. Д.

29. VIII. пуштена у течај једна марка од 3 с. црвена у спомен велике армије америчке републике (GAR) и за време последњег конгреса старих бораца из сецесиског рата, са сликом једног ветерана и иза њега једног младог војника.

САН МАРИНО.

Започета Гарибалдијева спомен серија допуњена је са 8 франко-марака: 1 л. карминаста / затворено-зелена (Гарибалди), 2 л. плава / кестењаста (Анита Гарибалди), 3 л. зелена / црвена (Гарибалди), 4 л. мрка / љубичаста (Гарибалди), 5 л. мрко-маслинаста / љубичаста (Анита Гарибалди), 15 л. плаво-сива / црвена (Гарибалди), 20 л. карминаста / плаво-љубичаста (Гарибалди) и 40 л. љубичаста / смеђа (Гарибалди).

ТАНГЕР (Шпански Мароко).

1) Франко марке: од 5 с. лиласто-смеђа са сликом палме, 25 с. зелена (палма) и 10 п. тамно-плава са сликом неке улице.

2) Марка за хитну пошту од 25 с. црвено-смеђа, са сликом мароканског поштанског весника.

3) Марке за ваздушну пошту: 25 с. црвена са сликом аероплана на земљи, 35 с. зелено-маслинаста са сликом аероплана у лету, 2 п. плаво-зелена са сликом као на 25 с., 10 п. љубичасто-сива са сликом као на 35 с.

ТРАНСЈОРДАНИЈА.

Спомен марке за 75-годишњицу Светског Пошт. Савеза: а) са сликом глобуса у средини, а око њега железнички воз, брод и аероплан, са пригодним натписима у трачицама преко глобуса на арап-

ском и енглеском језику: 1 м. смеђа, 4 м. зеленкасто-жута, 10 м. карминаста и 20 м. ултрамаринска; б) са краљевом сликом у овалном оквирићу у средини марке и са пригодним натписима с обе стране краљеве слике: 50 м. зелена.

ТРСТ (зона А).

Италијанске марке са црним претиском А. М. Г. Ф. Т. Т.: 20 л. (са сликом Ловренца Величанственог); 20 л. (са сликом Паладија) и 15 л. (доплатна марка за експресна писма).

ТУНИС.

1. IX. пуштена је у течај прва вредност нове серије за ваздушну пошту, са сликом орла са неког мозаика: 200 ф. плава и црно-плава.

УРУГВАЈ.

Провизорна франко марка са црним претиском речи CORREO и меркурове каце: 5 с. неранцаста.

ХОЛАНДИЈА.

Нове вредности са сликом краљице Јулијане у малом формату (17 $\frac{1}{2}$ ×22 мм.); пуштене у течај 5. IX. 1949.: 5 с. зелена, 15 с. маслинасто-зелена, 50 с. бронзано-зелена и 60 с. црвена. Сем тога издате су још и: 12 с. црвена, 20 с. плава и 45 с. затворено-неранцаста са истом сликом.

ЧЕХОСЛОВАЧКА.

20. VIII. издате су 2 пропагандне марке за 50. прашки јубиларни сајам (од 11. — 18. IX.), са сликом глобуса са траком: 1,50 кч. смеђа и 5 кч. плава.

ШВЕДСКА.

Две пригодне марке издане за време светског конгреса за физичко васпитање; слике приказују гимнастичке вежбе. Натпис LINGIADEN 1949 долази од имена

оснивача шведске гимнастике, П. Х. Линга. Издате вредности: 5 ое. ултрамаринска и 15 ое. смеђа.

ШПАНИЈА.

Две вредности са сликом Франкове главе са грбом: 25 с. лиласта и 4 п. карминаста.

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЧАСОПИСА

РЕПУБЛИКА — Београд, у својој сталној филателистичкој рубрици, у бројевима за септембар доноси:

Бр. 201 — „Особине наших марака“, „Висина наклада наших најновијих издања“, „Филателиста“, орган Савеза филателиста Србије;

Бр. 202 — „Број филателиста у Југославији“, „Издања марака која ћемо имати још у току ове године“;

Бр. 204 — Ватрослав Грдешић: „Општа наобразба помоћу филателије“.

ТОВАРИШ — Љубљана, доноси у својој сталној филателистичкој рубрици ове чланке:

Бр. 35 — Организациони рад Филателистичког савеза Словеније; Обавештења бр. 24, 26 и 31 Бироа за филателију. Образовање подружница.

Бр. 37 — Наша стручна штампа — преглед августовских бројева „Републике“. Ситне занимљивости: Наше марке, Подружница у Птују, Пригодан жиг поводом планинског дана Југославије.

Бр. 38 — Типичне грешке код авионског издања петогодишњице НР Македоније; „Филателиста“, орган Савеза филателиста Србије; Начини скупљања марака по подручјима; Пригодне марке поводом стогодишњице железница.

ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА

ПРЕДАВАЊЕ У САВЕЗУ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

У недељу, 2. ов. м. одржано је предавање у Савезу Филателиста Србије са темом: 80-ГОДИШЊИЦА ПРВЕ ПОШТАНСКЕ КАРТЕ. Предавање је одржао претседник Савеза инж. Александар Ј. Петровић пред великим бројем присутних филателиста, који су предавање саслушали са потребном пажњом и интересовањем.

Присутнима је показана и прва поштанска карта, коју је издала Аустро-Угарска пре 80 година — 1. X. 1849, док је идеја о дописници потекла из Данске (Види засебан чланак о томе). Предавач се после тога осврнуо и на прве дописнице, које су издане у југословенским земљама, тада слободним, или под туђом влашћу, које су такође показане присутнима, у колико их је предавач имао.

САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ. — БЕОГРАД

Адреса: Пошт. фах 702.

Тек. рачун Савеза бр. 102-95603291.

Издаје свој лист ФИЛАТЕЛИСТУ; уредништво Војводе Драгомира бр. 25.

Претседник: Инж. Александар Ј. Петровић.

Потпретседник: Др. Карољ Ђетваји, Нови Сад.

Секретари: Велимир Цизел, Боривоје Павловић.

Благајник: Драгослав Стевановић.

Руководилац омлад. секције: Бор. Ст. Мрђа.

Руковалац размене: Душан Димитријевић.

Одборници: Драгољуб Раичевић, Миодраг Миленковић, Цветко Стефановић, Тихомир Деља, Предраг Пећинар, Крешимир Малеш из Земуна, Антон Стари из Новог Сада, Андрија Шарчевић из Суботице, Војислав Стојановић из Ниша.

Надзорни одбор:

Претседник: Синиша Остојић.

Чланови: Душан Петковић, Љубивоје Илић, Александар Тараканов из Ваљева, Инж. Мирко Вернер, из Новог Сада.

Суд части:

Претседник: Стеван Валтер.

Чланови: Стеван Јаковљевић из Новог Сада, Тихомир Ђурић из Панчева, Ђорђе Литвинов из Вршца, Миклош Клајн из Кикинде.

ПОДРУЖНИЦА ВАЉЕВО

Адреса за пошту: Проф. Никола Храњец, Ул. Др. Пантића бр. 41.

Састанци се одржавају у згради I гимназије недељом од 10—12.

Управни одбор:

Претседник: Димитрије Драшковић.

Потпретседник: Др. Милорад Костић.

Секретар: Ђорђе Софронић.

Благајник: Никола Храњец.

Шеф размене: Александар Тараканов.

Прочелник омл. секције: Јосип Боурек.

Чланови: Лазар Одановић, Мита Митић, Милић Никола, Божидар Марјановић, Милорад Марковић, Инж. Божа Бендеља.

Надзорни одбор:

Др. Љубивоје Михаиловић, Благоје Чупаревић, Миливоје Средојевић.

Часни суд:

Живорад Димитријевић, Рузмилка Димитријевић, Миодраг Миловановић.

ПОДРУЖНИЦА ЗРЕЊАНИН.

Адреса за преписку: Др. Фердо Јесенски, Стаљинградска бр. 1.

Састанци се одржавају у згради мађарске гимназије, Масарикова бр. 3, недељом од 9—11.

Управни одбор:

Претседник: Др. Фердо Јесенски.

Потпретседник: Нестор Мина.

Секретари: Ђура Канаков, Анђелко Крижанов.

Благајници: Деже Кородини, Рудолф Серва.

Књижничар: Петер Вајс.

Чланови: Павле Дубовски, Тихомир Крижанов, Богдан Петканић.

Надзорни одбор:

Претседник: Борислав Божин.

Чланови: Стеван Бурањ, Јожеф Ковач.

Суд части:

Претседник: Ференц Молнар.

Чланови: Радивој Момирски, Лајош Халмаји.

ПОДРУЖНИЦА СОМБОР.

Адреса за преписку: Коста Бранков, ул. 21 Октобра бр. 16.

Састанци се одржавају у посластичарни „Мињон“, Војвођанска 15, недељом од 9—12.

Управни одбор:

Претседник: Људевит Јакоб.

Секретар: Коста Бранков.

Благајник: Ладислав Ковач.

Чланови: Карло Мајер, Јосип Хајзлер, Иван Бурза.

Надзорни одбор:

Ненад Јосић, Оливер Хорват, Александар Екеш.

Часни суд:

Ђорђе Антић, Петар Лехар, Стипан Витковић.

САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ. — ПОДРУЖНИЦА САРАЈЕВО

Сарајевска подружница Савеза филателиста Босне и Херцеговине пише нам:

Подружница Савеза филателиста Босне и Херцеговине на дан 30. IX. ове године броји 113 чланова и 29 омладинаца, укупно 142 члана.

Град Сарајево је показао у развоју филателије, за кратко вријеме од 15. маја о. г. откада је формиран Савез и подружница Сарајево, врло добар успјех, а настоји се највише са пропагандом међу омладином, што изискује труда и воље одборника подружнице, а и самог Бироа за филателију при Министарству пошта у Београду који на сваком кораку излази у сусрет филателистима Сарајева као и помоћ у слању марака Савеза филателиста Србије и Хрватске, на чему им је ова подружница увелико захвална.

Доста је омело рад подружнице, моменталан губитак својих просторија у Фискултурном дому, које су заузеле за Изложбу занатске радиности, те се сада одржавају састанци само једном у недељи и то недељом прије подне од 8—12 часова у просторијама Н. Ф. III реона више кина „Романије“.

ПОШТАНСКЕ ВЕСТИ

ПРОМЕНА НАЗИВА ПОШТА

Пошта Краљево променила је назив у Ранковићево, а досадање Ранковићево у Банату у Банатско Ранковићево.

ОТВАРАЊЕ ПОШТА.

Отворене су поште са целокупном поштанском службом:

I. На територији Дирекције Београд:

1) Брзеће од 31. V. 1949. — 2) Подунавци од 30. V. 1949. — 3) Биљановац од 30. V. 1949. — 4) Мало Црниће од 29. V. 1949. — 5) Лаћевци од 11. VI. 1949. — 6) Штимље од 17. VI. 1949. — 7) Бањска од 17. VI. 1949. — 8) Метовница од 20. VI. 1949. — 9) Смољинац од 30. VI. 1949. — 10) Смиловци од 30. VI. 1949.

II. На територији Дирекције Загреб:

1) Глоговица од 1. VI. 1949. — 2) Винеж од 21. VI. 1949.

III. На територији Дирекције Сплит:

Угљане (код Сиња) од 25. VI. 1949.

IV. На територији Дирекције Сарајево:

1) Црнићи (код Стоца) од 25. VI. 1949. — 2) Јоховац (код Добоја) од 1. VI. 1949. — 3) Бужим од 1. VI. 1949. — 4) Кулина (код Дервенте) од 3. VI. 1949. — 5) Језеро (код Јајца) од 6. VI. 1949. — 6) Козлук (код Зворника) од 8. VI. 1949. — 7) Врбања (код Бањалуге) од 8. VI. 1949. — 8) Челинац од 9. VI. 1949. — 9) Драгочај од 10. VI. 1949. — 10) Немила од 10. VI. 1949. — 11) Врбањци од 13. VI. 1949. — 12) Бараћи (код Мркоњић Града) од 14. VI. 1949. — 13) Шипраге од 14. VI. 1949. — 14) Скендер Вакуф од 17. VI. 1949. — 15) Масловаре (код Котор Вароши) од 18. VI. 1949. — 16) Бронзани Мајдан од 18. VI. 1949. — 17) Кијево (код Сарајева) од 20. VI. 1949. — 18) Брезичани (код Приједора) од 26. VI. 1949.

V. На територији Дирекције Нови Сад:

1) Стејановци од 1. VI. 1949. — 2) Мужља од 1. VI. 1949.

VI. На територији Дирекције Скопље:

1) Катланово од 8. VI. 1949. — 2) Романовци од 25. VI. 1949.

ПРЕТВАРАЊЕ ПОМОЋНИХ ПОШТА У ПОШТЕ

I. На територији Дирекције Београд:

1) Темска од 1. VI. 1949. — 2) Браничево од 29. VI. 1949. — 3) Равни од 30. VI. 1949. — 4) Звонце од 29. VI. 1949.

II. На територији Дирекције Скопље:

1) Табановци од 22. VI. 1949. — 2) Цумалија од 26. VI. 1949.

ОТВАРАЊЕ ПОМОЋНИХ ПОШТА

I. На територији Дирекције Београд:

1) Шепшин од 25. V. 1949. — 2) Бучумет од 25. V. 1949. — 3) Мали Пожаревац од 25. V. 1949. — 4) Доња Гуштерица од 1. VI. 1949. — 5) Трнава (код Рашке) од 26. V. 1949. — 6) Брезова (код Ивањице) од 8. VI. 1949. — 7) Блажево (код Бруса) од 15. VI. 1949. — 8) Бресје (код Свилајнца) од 27. VI. 1949. — 9) Вел. Поповац од 1. VI. 1949. — 10) Влајковци (код Бруса) од 27. VI. 1949. — 11) Градац (код Рашке) од 12. VI. 1949. — 12) Драгоцвет од 1. VI. 1949. — 13) Дворане од 27. VI. 1949. — 14) Дреновац (код Врања) од 28. VI. 1949. — 15) Ерчеге од 12. VI. 1949. — 16) Јагњило од 30. VI. 1949. — 17) Криваја (код Шапца) од 16. VI. 1949. — 18) Каона (код Гуче) од 21. VI. 1949. — 19) Ломница (код Деспотовца) од 5. VI. 1949. — 20) Потпеће од 1. VI. 1949. — 21) Планиница (код Бољевца) од 27. VI. 1949. — 22) Роге од 10. VI. 1949. — 23) Страњани (код Пријепоља) од 17. VI. 1949. — 24) Скела (код Обреновца) од 20. VI. 1949. — 25) Топли До (код Божице) од 25. VI. 1949. — 26) Ђовдин од 1. VI. 1949. — 27) Халово од 23. VI. 1949. — 28) Шљивовица од 1. VI. 1949.

II. На територији Дирекције Загреб:

1) Чунски од 1. VI. 1949. — 2) Козарац (код Белог Манастира) од 1. VI. 1949. — 3) Св. Петар (код Лошиња) од 1. VI. 1949. — 4) Десинец од 5. VI. 1949. — 5) Вратник-Мелнице од 15. VI. 1949. — 6) Драгућ од 21. VI. 1949. — 7) Доњи Косињ од 20. VI. 1949.

III. На територији Дирекције Сплит:

Пупнат од 20. VI. 1949.

IV. На територији Дирекције Сарајево:

1) Друговићи од 1. VI. 1949. — 2) Сребреник од 1. VI. 1949. — 3) Браћанац од 1. VI. 1949. — 4) Бунар (код Дервенте) од 21. VI. 1949.

V. На територији Дирекције Нови Сад:

1) Добринци од 25. VI. 1949. — 2) Јазак од 27. VI. 1949.

VI. На територији Дирекције Скопље:

Бистреница од 20. VI. 1949.

МАШИНЕ ЗА ФРАНКИРАЊЕ.

Одобрена је употреба машине за франкирање Главној Дирекцији Савезне текстилне индустрије у Београду; пуштена у рад 28. V. 1948.

Драг. М. Раичевић

Кратак преглед свих издања марака ФНРЈ

Број филателиста у нашој држави од Ослобођења стално и знатно се повећава. У последње време нарочито имамо велики број филателиста почетника, који сакупљају искључиво издања марака ФНРЈ, али се у комплетирању својих збирки тешко сналазе услед недостатка потребне литературе о нашим издањима. Осим „Специјалног каталога марака Ф. Н. Р. Југославије“ у издању Филат. Савеза Хрватске, а који даје приказ наших марака закључно са новембром 1947 год., других каталога нема, — осим редовних приказа нових издања од стране „Филателије“ и „Републике“. И до ових се лако не долази, а страни каталози, услед малог броја који долази у нашу земљу, неприступачни су ширем кругу филателиста.

Због тога смо сматрали да би једним кратким прегледом свих издања марака ФНРЈ од ослобођења до данас донекле помогли нашим новим филателистима у оријентацији приликом комплетирања својих збирки.

Скраћенице: П = папир; Г = гума; З = зупчање.

I. ИЗДАЊА ЗА ЦЕЛУ Ф. Н. Р. Ј.

A. Франко марке — редовна и пригодна издања.

1) 13. и 15. XII. 1944. — Прво привремено издање пуштено је у течај одмах после ослобођења једног дела земље, са вредностима у окупационим динарима, с претиском на окупационим маркама за Србију са сликама манастира у 3 реда „Демократска Федеративна Југославија“, у 4. реду „+“ и повишена вредност, а са десне стране државни грб; са зеленом заштитном мрежом; повучене из течаја 31. VII. 1945. З. чешљасто 12 : 11.

Дин. 5 (3+2) лиласто-ружичаста

Дин. 10 (7+3) шкриљасто-зелена

Издато по 1.000.000 ком.

2) 23. I. — 23. III. 1945. — Друго привремено издање у окупационим динарима, са претисцима као под 1) на окупационим маркама за Србију са сликама манастира, без заштитне мреже; повучене из течаја 31. VII. 1945. З. чешљасто 12 : 11.

Дин. 5 (3+2) лиласто-ружичаста 1.000.000 ком.

Дин. 10 (7+3) шкриљасто-зелена 1.000.000 ком.

Дин. 25 (2+21) ултрамарин 500.000 ком.

3) 20. III. — 5. IV. 1945 — Прво редовно издање, у окупационим динарима, с попрејем Маршала Тита и са натписом „Демократска Федеративна Југославија“ у ћирилици и латиници и са орденом „Народног хероја“; повучене из течаја 31. VII. 1945. З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 5 тамно-зелена	6.000.000 ком.
10 ружичасто-црвена	6.000.000 ком.
25 тамно-љубичаста	1.000.000 ком.
30 тамно-плава	1.000.000 ком.

4) 14. V. — 19. IX. 1945. — Друго редовно издање у федеративним динарима, са сликама и осталим као код 3); пуштане у течај сукцесивно, а утрошене у промету осим Дин. 9, која је још увек у употреби. П. кредаст, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 0,25 тиркизно-зелена 4.000.000 ком.

Дин. 0,50 шкриљасто-зелена 10.000.000 ком.

Дин. 1 опекасто-црвена 3.413.700 ком.

Дин. 2 ружичасто-црвена 13.977.000 ком.

Дин. 4 тамно-плава 8.100.000 ком.

Дин. 6 тамно-љубичаста 12.050.000 ком.

Дин. 9 тамно-смеђа 7.847.000 ком.

Дин. 20 жуто-наранџаста 2.907.700 ком.

5) 2. VIII. 1945. Пригодна франко марка поводом првог заседања АСНОМ-а у манастиру Прохора Пчињског, са сликом тога манастира; престала им важност 15. IV. 1946. П. кредаст, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 2 црвена 2.000.000 ком.

6) 15. IX. 1945. — Добротворно издање с доплатом у корист Југословенског друштва Црвеног Крста; са сликом како партизани носе рањеног друга и детиње главе. У течају до 15. VII. 1946. П. кредаст, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 1+4 ултрамарин-плава 300.000 ком.

Дин. 2+6 црвена 300.000 ком.

7) 9. V. 1945. — Треће редовно издање франко-марака с партизанским мотивима: попреје Маршала Тита, Јајце, партизани у покрету, стрелци у борби, партизанка; још је увек у течају. П. обичан и кредаст, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 0,50 сиво-маслинаста	88.000.000 ком.
Дин. 1 смарагд.-зелена	46.000.000 ком.
Дин. 1,50 смеђа	43.000.000 ком.
Дин. 2 црвена	55.000.000 ком.
Дин. 3 црвено-смеђа	11.000.000 ком.
Дин. 4 тамно-плава	12.000.000 ком.
Дин. 5 масл.-зелена	12.000.000 ком.
Дин. 6 сиво-црна	4.000.000 ком.
Дин. 9 тамно-лиласта	2.000.000 ком.
Дин. 12 ултра-маринска	2.000.000 ком.
Дин. 16 светло-плава	2.500.000 ком.
Дин. 20 наранџ.-црвена	2.500.000 ком.

Горње вредности пуштене су у течај сукцесивно од 9. X. до 2. XII. 1945. Висина накладе дата је према стању од 18. XI. 1947., која је до сада знатно премашена.

Због промене поштанске тарифе за обична и препоручена писма пуштене су 1. IV. 1946. у течај и привремене франко марке са измењеним бојама основних марка и са црним претиском нових вредности:

Дин. 2,50 на 6 црвена	55.200.000 ком.
Дин. 8 на 9 наранџ.-жута	10.000.000 ком.

15. и 20. I. 1947. пуштене су у течај нове допунске вредности са сликом партизанке из серије с партизанским мотивима (2,50 и 8) и вредности са измењеним бојама (3 и 5). П. бео, Г. бела до жућкасте, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 2,50 наранџ.-црвена	71.800.000 ком.
Дин. 3 црвена	
Дин. 5 плава	
Дин. 8 наранџасто-жута	2.000.000 ком.

8) 20. X. 1945. — Пригодно издање са доплатом о првој годишњици ослобођења Београда; слике застава СССР-а и Југославије са силуетом Београда у позадини П. бео, Г. бела, З. линиско 11¹/₂. У течају до 20. XII. 1945.

Дин. 2+5 смеђа, црвена и плава	200.000 ком.
--------------------------------	--------------

9) 29. XI. и 13. XII. 1945. — Пригодне франко марке поводом сазива Уставотворне скупштине ФНРЈ у Београду; са сликом радника и сељанке над уставом. П. бео, Г. бела, З. линиско 11¹/₄. У течају до 15. VIII. 1946.

Дин. 2 тамно-смеђе-лиласта	
Дин. 4 тамно-плава	
Дин. 6 црно-маслинаста	
Дин. 9 наранџ.-црвена	

Дин. 16 ултрам.-плава	100.000
Дин. 20 мрка	серија

Два блока са вредностима од 9 и од 20 дин., З. 11. Натписи у златној боји су: на једном српски и словеначки, на другом хрватски и македонски. Издато по 50.000 ком.

10) 9. V. 1946. — Пригодно издање за прославу „Дана победе над фашизмом“, са сликом свих родова војске у покрету у елипсастом оквиру, са црвеном звездом у средини и партизаном и партизанком у горњим угловима. У течају до 9. VIII. 1946. П. бео, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 1,50 жута и црвена	500.000 ком.
Дин. 2,50 вишњево-црвена и црвена	400.000 ком.
Дин. 5 плава и црвена	200.000 ком.

11) 10. V. 1946. — Пригодно издање с доплатом за I. слободни конгрес ПТТ службеника и за изложбу ПТТ у Београду. У течају до 10. IX. 1946. П. бео, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 1,50+1 зелена	
Дин. 2,50+1,50 вишњ.-црвена	
Дин. 5+2 плава	100.000
Дин. 8+3,50 мрка	серија

12) 1. VIII. 1946. — Пригодно издање са доплатом поводом грађења омладинске пруге Брчко—Бановићи, са сликом омладинаца на раду на прузи. У течају до 30. X. 1946. П. бео, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 0,50+0,50 чоколадаста, смеђа, црвена плава	
Дин. 1,50+1 тамно-зелена, зелена, црвена и плава	
Дин. 2,50+2 тамно-лиласта, лиласта, црвена, плава	
Дин. 5+3 тамно-плава, сиво-плава, црвена, плава	100.000 серија

13) 22. IX. 1946. — Пригодно издање за прославу стогодишњице од рођења Светозара Марковића, са сликом слављеника. У течају до 22. XII. 1946. П. кредаст, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 1,50 тамно-зелена и зелена	
Дин. 2,50 чоколадаста и вишњево-црвена	500.000 серија

14) 8. XII. 1946. — Пригодно издање за Словенски конгрес у Београду, са мотивима из престоница: Софије, Прага, Варшаве, Београда и Москве. У течају до 8. IV. 1947. П. бео, Г. жућкаста, З. чешљасто 12¹/₂ : 11¹/₂ или 11¹/₂ : 12¹/₂.

Дин. 1/2	мрка и жуто-смеђа	
Дин. 1	тамно-зелена и зелена	
Дин. 1 1/2	смеђе-лиласта и ружичаста	
Дин. 2 1/2	смеђа и светло- неранцаста	
Дин. 5	тамно-плава и плава	500.000 серија

15) 8. VI. 1947. — Пригодно издање за прославу „Стогодишњице Горског Вијенца“, са сликама првог издања „Горског Вијенца и песника Владике П. П. Његоша“. У течају до 7. X. 1947. П. специјални бео, Г. жућкаста, З. чешљасто 12 1/2.

Дин. 1 1/2	мутно-зелена и црна	268.000 ком.
Дин. 2,50	иловачасто-смеђа и вишњево-црвена	275.700 ком.
Дин. 5	плава и црна	289.000 ком.

16) 15. VI. 1947. — Пригодно издање за „Дан фискултурника у Београду“ 1947. године, са сликама фискултурника у разним манифестацијама. У течају до 14. X. 1947. П. „заштићен“, Г. бела, З. линиско.

Дин. 1,50	тамно-смеђа	
Дин. 2,50	ружичасто-црвена	500.000
Дин. 4	ултрамаринска	серија

17) 5. IX. 1947. — Пригодно издање са доплатом за „Балканијаду у Љубљани“ 1947. године, са сликом вежбача на вратилу и са Триглавом у позадини. У течају до 4. XII. 1947. П. специјални бео, Г. жућкаста, З. линиско 11.

Дин. 1,50+0,50	шкриљасто- зелена	
Дин. 2,50+0,50	затворено- ружичаста	200.000
Дин. 4+0,50	плава	серија

18) 16. IX. 1947. — Пригодно издање приликом прикључења Јулиске Крајине (Истре и Словеначког Приморја) Југославији, са сликом карте припојених крајева и са петокраком звездом у средини. У течају до 15. XII. 1947. П. кредаст, Г. жућкаста, З. чешљасто 12 1/2.

Дин. 2,50	црвена, плава и црна	
Дин. 5	смеђа, маслина- сто-зелена, црна	500.000 серија

19) 25. IX. 1947. — Пригодно издање са доплатом за омладинску пругу Шамац-Сарајево, са сликом омладинаца на грађењу пруге, чији је циљ подизање индустрије. У течају до 24 XII. 1947. П. специјални, Г. жућкаста, З. чешљасто 13:12 1/2.

Дин. 1+0,50	тамно-неран- цаста и нер- жута	
-------------	--------------------------------------	--

Дин. 1,50+1	црно и жуто- зелена	
Дин. 2,50+1,50	чоколадаста и вишњево- црвена	
Дин. 5+2	тамно-плава и плава	200.000 серија

20) 27. IX. 1947. — Пригодно издање за „Стогодишњицу реформе српског правописа и Вукову прославу“, са сликама Вука Ст. Караџића (на 2,50) и отворене књиге и гусала (на 1,50 и 5). У течају до 26. XII. 1947. П. специјални, Г. жућкаста, З. чешљасто: 11 1/2 (код 1,5 и 5) и 12 1/2 (код 2,50).

Дин. 1,50	зелена	
Дин. 2,50	цинобер	
Дин. 5	плава	500.000 серија

21) 1. IV. 1948. — Пригодно издање са доплатом поводом „Недеље борбе против туберкулозе“, са сликама: детета у лекаревим рукама, здраве и преломљене грање и алегоричне претставе борбе црвеног крста против туберкулозе (змије). У течају до 31. VII. 1948. П. бео, Г. бела, З. чешљасто 12 1/2.

Дин. 1,50+1	тамно-шкриља- ста и бледо- црвена	
Дин. 2,50+2	сиво-маслина- ста и бледо- црвена	
Дин. 5+3	тамно-плава и црвена	200.000 серија

22) 8. IV. 1948. — Пригодно издање поводом „Загребачког велесајма“, са симболичном сликом индустрије, рада, саобраћаја и пољопривреде и са картом Југославије са црвеном звездом. У течају до 7. VII. 1948. П. бео, Г. бела, З. чешљасто 12 1/2.

Дин. 1,50	зелена, црвена и плава	500.000 ком.
Дин. 2,50	чоколадаста, црвена, плава	1.000.000 ком.
Дин. 5	затв. плава цр- вена и плава	500.000 ком.

23) 26. VII. 1948. — Пригодно издање са доплатом о прослави „80-годишњице Југословенске академије знаности и уметности у Загребу“, са сликама: првог секретара Ђуре Даничића, првог председника Др. Фр. Рачког и оснивача Ј. Ј. Штросмајера. У течају до 25. XI. 1948. П. специјални, Г. бела, З. 11 1/2.

Дин. 1,50+0,50	црно-зеле- на и масл.- зелена	
Дин. 2,50+1	чоколадаста и црв.-смеђа	
Дин. 4+2	тамно-плава и плава	200.000 серија

24) 21. VII. и 3. VIII. 1948. — Пригодно издање поводом одржања „V. конгреса КПЈ 1948. године“, са сликом радника са развијеном заставом и чекићем и раднице са српом. У течају до 30. XI. 1948. П. специјални бео, Г. бела, 3. линиско 12¹/₂ : 11¹/₂.

Дин. 2 тамно-зелена и зелена

Дин. 3 чоколадаста и црвена

Дин. 10 црно-љубичаста и љубичаста 500.000 серија

25) 30. VII. 1948. — Пригодно издање за „Дунавску конференцију — Београд 1948“, са сликом панораме Београда гледаног кроз отвор Савског моста. У течају до 30. X. 1948. П. специјални, Г. бела, 3. чешљасто 12¹/₂.

Дин. 2 жуто-зелена

Дин. 3 вишњево-црвена

Дин. 10 жуто-смеђа 200.000

Дин. 5 ултрамаринска серија

(Наставиће се)

Размена марака путем дописивања

Ради ближег додира чланова СФС, а у циљу лакшег проналажења потребног филателистичког материјала — марака, Савез филателиста Србије, на предлог своје београдске подружнице, уводи једну новину у нашу, домаћу филателију, која се састоји у непосредној међусобној размени марака путем дописивања. Овај начин размене у иностранству је одавно спроведен преко разних клубова и показује врло добре резултате, јер преко многих чланова, који учествују у размени, пружа не само велики избор марака, него баш избор марака оног подручја за које се заинтересовани највише занима и које баш тражи. За своје посредништво инострани клубови наплаћују извесне износе, док СФС чини ово бесплатно, јер му није циљ зарада, већ намера да повеже све филателисте и доведе их у што ближи додир. Наиме, сваки онај члан, који жели да непосредно мења марке са осталим члановима Савеза, моћи ће користити посредништво Савеза на тај начин, што ће моћи бесплатно у савезном часопису изнети своје жеље, односно тражења и понуде, према утврђеном кључу скраћеница и означањем своје тачне адресе. Из адреса, које ће бити штампане у часопису, сваки ће члан моћи наћи себи одговарајућег партнера за размену, коју врши непосредно, без даљњег учешћа Савеза.

Кључ скраћеница, који садржи ознаке држава по бројевима, увек ће се налазити на претпоследњој страни корица, а испод њега ће бити отштампане послате адресе са понудама и тражењима.

Ова међусобна и непосредна размена не укључује мењаче у савезну секцију за размену, у којој појединци такође могу учествовати, а која је такође предвиђена у кључу скраћеница.

КЉУЧ СКРАЋЕНИЦА

А. Понуда непоништених марака:

1) Југославија, 2) СССР, 3) Бугарска, 4) Чехословачка, 5) Албанија, 6) Пољска,

7) Румунија, 8) Мађарска, 9) Португалија, 10) Шпанија, 11) Италија, 12) Сан Марино, 13) Француска, 14) Андора, 15) Монако, 16) Луксембург, 17) Белгија, 18) Холандија, 19) Данска, 20) Норвешка, 21) Шведска, 22) Финска, 23) Естонија, 24) Летонија, 25) Литванија, 26) Аустрија, 27) Немачка, 28) Енглеска, 29) Ирска, 30) Исланд, 31) Грчка, 32) Енглеске колоније, 33) Француске колоније, 34) Италијанске колоније, 35) Холандске колоније, 36) Португалске колоније, 37) Сједињене Америчке државе, 38) Јужна Америка, 39) Азија, 40) Турска, 41) Целине, 42) Таксене марке, 43) Жигови, 44) авионске, 45) вињете, 46) специјалитети.

Б. Тражења поништених марака:

1) Југославија, 2) СССР, 3) Бугарска, 4) Чехословачка, 5) Пољска, 6) Албанија, 7) Румунија, 8) Мађарска, 9) Португалија, 10) Шпанија, 11) Италија, 12) Сан Марино, 13) Француска, 14) Андора, 15) Монако, 16) Луксембург, 17) Белгија, 18) Холандија, 19) Данска, 20) Норвешка, 21) Шведска, 22) Финска, 23) Естонија, 24) Летонија, 25) Литванија, 26) Аустрија, 27) Немачка, 28) Енглеска, 29) Ирска, 30) Исланд, 31) Грчка, 32) Енглеске колоније, 33) Француске колоније, 34) Италијанске колоније, 35) Холандске колоније, 36) Португалске колоније, 37) Сједињене Америчке Државе, 38) Јужна Америка, 39) Азија, 40) Турска, 41) Целине, 42) таксене марке, 43) Жигови, 44) авионске, 45) вињете, 46) специјалитети.

В. База каталога:

1) Ивер, 2) Цумштајн, 3) Скот, 4) Гибон, 5) Михел, 6) домаћи каталози.

Г. На основу овога знака Савез ће слати поништене марке сређене у свешчицама према постојећем правилнику. Руководи ове размене је Душан Димитријевић, п. факс 702 Београд.